

MOLIÈRE

SCAPIN'İN DOLAPLARI

[Les fourberies de Scapin]

Komedi, 3 Perde

Türkçesi

Ayberk Erkay

KİŞİLER

ARGANTE	Octave ve Zerbinette'in babası.
GERONTE	Léandre ve Hyacinte'in babası.
OCTAVE	Argante'in oğlu ve Hyacinte'in sevgilisi.
LEANDRE	Géronte'un oğlu ve Zerbinette'in sevgilisi.
ZERBINETTE	Son perdeye kadar çingene olduğu sanılan, Argante'in kızı ve Léandre'in sevgilisi.
HYACINTE	Géronte'un kızı ve Octave'in sevgilisi.
SCAPIN	Léandre'in uşağı ve düzenbaz.
SILVESTRE	Octave'in uşağı.
NERINE	Hyacinte'in dadısı.
CARLE	Düzenbaz.
İKİ TAŞIYICI	

Olaylar Napoli'de geçer.

PERDE 1

SAHNE 1¹

OCTAVE Ah! Aşkla dolu bir yürek için ne korkunç haberler bunlar! Şu düştüğüm duruma bir bak! Silvestre, limanda babamın geri döndüğünü duydun demek?

SILVESTRE Evet.

OCTAVE Hem de bu sabah dönüyormuş?

SILVESTRE Bu sabah.

OCTAVE Beni evlendirmeyi de kafasına koymuş, öyle mi?

SILVESTRE Öyle.

OCTAVE Senyör Géronte'un kızıyla hem de?

SILVESTRE Senyör Géronte'un kızıyla.

OCTAVE Kız, ta Taranto'dan buraya sırf bu iş için çağırılmış?

SILVESTRE Evet.

OCTAVE Ve sen tüm bunları amcamdan duydun demek?

SILVESTRE Amcanızdan duydum.

OCTAVE Babam da bunları amcama mektupla bildirmiş?

SILVESTRE Mektupla bildirmiş.

OCTAVE Desene amcam neler olup bitiyor, hepsinden haberdar?

SILVESTRE Hem de hepsinden.

OCTAVE Ah! Sen de biraz konuşsana canım, ağzından zorla mı alacağız lafları?

SILVESTRE İyi de bana söyleyecek ne kaldı ki? En ufak ayrıntıyı bile atlamadınız, ne var ne yok hepsini söylediniz.

OCTAVE Biraz akıl ver hiç olmazsa, başıma gelen bu felaketi nasıl atlatırım onu söyle.

SILVESTRE Bir bilsem! İnanın şaşkınlığım sizinkinden az

değil. Keşke biri çıksa da, bize bir akıl verse.

OCTAVE Bu lanetli dönüş beni sonum olacak.

SILVESTRE Sanki benim olmayacak.

OCTAVE Sen, asıl babam olup biteni öğrenince olacağını düşün. Bıkıp usanmadan azarlayacak beni, fırtınanın ortasında kalmaktan beter olacağım.

SILVESTRE Sadece azarlayacak olsa iyi, paçayı o kadarıyla kurtarabilirsek daha ne isterim Tanrı'dan! Ama hiç şüphem yok, sizin o çılgınlıklarınızın cezasını asıl ben çekeceğim; şimdiden görebiliyorum, sırtıma inecek değnek yağmurunun bulutları uzaklarda toplanmaya başladı bile.

OCTAVE Tanrı aşkına! Battığım bu beladan nasıl çıkacağım ben?

SILVESTRE Bunu baştan düşünecektiniz, o belaya atılmadan önce.

OCTAVE Of! İş işten geçtikten sonra nasihat versen neye yarar, anca biraz daha öldürür beni.

SILVESTRE Asıl o düşüncesizce davranışlarınız beni öldürdü.

OCTAVE Ne yapmam? Ne etsem? Ne çare olabilir benim derdime?

SAHNE 2

SCAPIN Bu ne hal senyör Octave, neyiniz var sizin? Bu ne dalgınlık? Sizi hiç bu kadar perişan halde görmemiştim doğrusu.

OCTAVE Ah! Scapin'ciğim, ben bittim, tükendim, umutsuz bir haldeyim, tüm insanların en talihsizi benim.

SCAPIN Nasıl yani?

OCTAVE Başıma neler geldiğinden haberin yok senin, öyle değil mi?

SCAPIN Yok.

OCTAVE Babam, senyör Géronte ile birlikte buraya geliyor ve niyetleri de beni evlendirmek.

SCAPIN E ne güzel işte, ne var bunda üzülecek?

OCTAVE Ne yok ki! Asıl canım neye sıkılıyor bilmiyorsun tabii.

SCAPIN Bilmiyorum ama öğrenmem an meselesi, ne olduğunu söylerseniz elbet. Hem insanları avutmada üstüme yoktur benim, hele genç insanların dertlerine çare olmaktan duyduğum keyfi hiçbir şeye değişmem.

OCTAVE Ah! Scapin, başımdaki bu dertten beni kurtaracak çareyi bulabilirsen, ne yapıp edip beni kurtarabilirsen, bunu ölürüm de karşılıksız bırakmam.

SCAPIN İşin doğrusu, benim için imkânsız diye bir şey neredeyse yoktur, yeter ki bir işi yapmak isteyeyim. Ne yapayım, yukarıdaki bana öyle bir cevher vermiş ki, bütün bu ince işleri halletmeye, sıkıştım mı dâhiyane fikirler bulmama yetiyor da artıyor; iş bilmez cahiller bunlara düzenbazlık diyor, o da onların ayıbı. Övünmek gibi olmasın ama bu onurlu meslekte, benim gibi dolap çevireni, benim kadar iyi kıvrmanı görülmemiştir. Peki ya karşılığında ne aldım? Yeteneğe de saygı kalmadı ki artık! Neyse, hem zaten ben de bu işleri bıraktım; geçenlerde bir iş yüzünden başım belaya girdi.

OCTAVE Nasıl? Ne oldu ki Scapin?

SCAPIN Atıldığım bir macera yüzünden yargıyla aram açıldı.

OCTAVE Yargıyla!

SCAPIN Evet, aramızda ufak bir itiş kakış yaşandı.

OCTAVE Yargıyla senin aranda!

SCAPIN Yaa, yersiz yere kötü davrandı bana. Bu devirde, böyle nankörlüğe katlanacak halim yok. Sonunda ben de hiçbir işe elimi sürmemeye karar verdim. Neyse, boş

verin! Başınızdan geçen macerayı anlatın bana.

OCTAVE Sen de biliyorsun ya Scapin, iki ay kadar oldu, senyör Géronte ve babam, ikisinin de ortak menfaatlerinin olduğu ticari bir mesele için gemiyle seyahate çıkmışlardı.

SCAPIN Bundan haberim var.

OCTAVE Giderken de, Léandre ve beni burada bıraktılar, ben Silvestre'in, Léandre da senin gözetiminde.

SCAPIN Evet ve ben de bana düşen görevin hakkını fazlasıyla verdim.

OCTAVE Çok geçmeden, Léandre bir çingene kızına rastladı ve ona âşık oldu.

SCAPIN Bundan da haberim var.

OCTAVE Yakın arkadaş olduğumuz için, bu sırrını hemen benimle paylaştı, hatta kızla tanışmaya götürdü beni. Kız güzel olmasına güzel de, onun söylememi istediği kadar da güzel değil işin doğrusu. O zamandan bu yana, ağzından kızın adının çıkmadığı bir gün olmadı. Her fırsatta güzelliğini, zarafetini şişirip şişirip anlattı, zekâsını öve öve bitiremedi. Aralarında geçen harikulade sohbetleri, tek bir kelimesini bile atlamadan, hemen gelip bana anlattı; üstelik kızın söylediklerinin, gelmiş geçmiş en muhteşem sözler olduğuna inanmam için beni zorladı. Bazen anlattıklarını yeterince kayda değer bulmadığım için benimle kavgaya bile tutuştu. Aşkın kavurucu ateşini umursamadığım için beni suçlayıp durdu.

SCAPIN Bunun sonu nereye varacak hâlâ anlamadım.

OCTAVE Günün birinde, Léandre, hayallerini süsleyen bu kızın evine giderken, ona eşlik ediyordum. Kenar sokakların birinde, küçük bir evin önünden geçerken, hıçkıra hıçkıra ağlayan birilerinin sesini duyduk. Neler olup bittiğini merak ettik, sorup soruşturduk. Kadının biri, içini çekerek, içeri girersek çok acınası haller göreceğimizi, en

ruhsuz insanlar bile olsak, yine de yüreğimizin dayanamayacağını söyledi.

SCAPIN Bakalım neler olacak?

OCTAVE Merakımdan yerimde duramaz oldum, içeri girmek için Léandre'ı zorladım. Evin salonuna girdik. İçeride can çekişmekte olan yaşlı bir kadın; yanı başında yardım için koşturan bir hizmetçi ve gözyaşları içinde genç bir kız, onun kadar güzelini, onun kadar edalisını görmemiştir.

SCAPIN Aah ah!

OCTAVE Onun yerine bir başkasını koy, öyle korkunç görünürdü ki insana; üzerinde kayışlarla tutturulmuş, kötü bezden yapılmış bir gömlek ve çirkin bir etekten başka bir şey yoktu. Saçları, kafasındaki ucu yukarı kıvrılmış sarı başlığın altından, omuzlarına düşmüş, bir oraya, bir buraya savrulmuş haldeydiler. İşte o acınası haline rağmen, orada, güzelliğin bin bir hali içinde ışıltılı parlıyordu; öyle bir zarafet, öyle bir cazibe başka kimse de olamaz.

SCAPIN Şimdi anlamaya başlıyorum.

OCTAVE Onu o halde görseydin Scapin, sen de vurulurdun.

SCAPIN Oh! Bundan hiç kuşku yok, daha görmeden cazibesine kapıldım sayılır.

OCTAVE Gözünden akan yaşlar, bir çehreyi altüst eden o adi gözyaşlarından değildi. Ağlayışında insanı saran bir zarafet vardı; ve acısı dünyadaki emsallerinin en güzeliydi.

SCAPIN Hepsi gözümün önünde.

OCTAVE Gözyaşları hiç durmadan akıyor, can çekişmekte olan kadının, sevgili anneciğinin bedenini tüm şefkatiyle kucaklıyordu. Yaratılışında böylesine güzellik olan bir kızı görüp de içi parçalanmayacak birini tanımıyorum.

SCAPIN Ne diyeyim, çok dokunaklı bir sahne elbette; ayrıca bu iyi huylu kız size kendisini oldukça sevdirmiş anlaşılır.

OCTAVE Ah! Scapin, bir barbar bile vurulurdu ona.

SCAPIN Buna hiç şüphe yok, hem onu görüp de vurulmak mümkün mü ya?

OCTAVE O kederli güzelin acısını biraz olsun dindirmek için söylediğim birkaç sözün ardından evden ayrıldık. Çıkar çıkmaz Léandre'a kızı nasıl bulduğunu sordum, o ise soğuk bir tavırla fena bulmadığını söyledi. Sesindeki soğukluk beni çok yaraladı, ben de bu kızın ruhumda bıraktığı güzelliklerden ona bir daha söz etmemeye karar verdim.

SILVESTRE Sözüünüzü kesmek istemem ama hikâyenizi biraz kısa kesmezseniz, sabaha kadar burada kalacağız. Siz bırakın, hikâyenin sonunu bir iki kelimeyle ben tamamlayayım. O gün bu gündür yüreğini saran ateş bir türlü sönmedi. Kederli sevgilisini teselli etmeye gitmediği günler, yaşamaktan sayılmıyordu. Sık sık yaptığı ziyaretler, annenin vefatının ardından evin idaresini ele alan hizmetçi kadın tarafından yasaklandı; haliyle bizimki kahroldu. Yalvardı, yakardı ama nafile. Yakınları, kızın malı mülkü, dayanacak kimsesi olmasa da namuslu bir aileden geldiğini ve evlenmeye razı olmadan, birilerinin peşine düşmesine izin vermeyeceklerini söylediler. Tüm bu engeller aşkını daha da alevlendirdi. Bizimki düşündü, taşındı, onu ölçtü, bunu biçti, hesabını kitabını yaptı, en sonunda kararını verdi: İşte buyurun şimdi, karşınızda üç günlük evli bir adam duruyor.

SCAPIN Anlaşıldı.

SILVESTRE Bir de tüm bunların üzerine, iki aydan önce dönmesi beklenmeyen babasının ani dönüşünü, amcasının tüm olup biteni, gizlice kıyılan bu nikâhı ve babası-

nın bizimkini, senyör Géronte'un Taranto'da evlendiği ikinci karısından olan kızıyla evlendirmek istediğini bildiğini de ekleyin.

OCTAVE Bütün bunlar yetmezmiş gibi, o şefkat dolu kızcağızın içinde bulunduğu yoksulluğu ve benim ona yardım etmekteki acizliğimi de düşünün.

SCAPIN Bu kadicik mıydı? Boş yere ikinizin de aklı başından gitmiş. Bunda bu kadar telaş edecek ne var? Hem sende hiç mi utanma yok, buncacık bir işin üstesinden bile gelemiyor musun? Yazıklar olsun! Şu haline bak, gören de koca adam oldu sanır; ama daha işlerini yoluna koyacak ufak tefek birkaç zararsız dalavere, birkaç namuslu dolap bile uyduramıyorsun. Yuh sana! Beceriksiz! O bunaklar benim elimde olacaktı ki, ikisini de parmağında oynatırdım valla. Zaten ünüm dört bir yana yayılmaya başladığı zamanlarda senden daha büyük değildim.

SILVESTRE Doğruya doğru, Tanrı sana verdiği yeteneği, zekâyı bana vermemiş ki senin gibi yargıyla aram bozulsun.

OCTAVE İşte sevgili Hyacinte'im geliyor.

SAHNE 3

HYACINTE Ah! Octave, Silvestre'in Nérine'e söyledikleri doğru mu yoksa? Babanız geri mi döndü? Sizi evlendirmek mi istiyor?

OCTAVE Hepsi doğru, güzel Hyacinte, haberleri duyunca ben de ne yapacağımı şaşırdım. Ama neler görüyorum? Siz ağlıyorsunuz! Bu gözyaşları da ne için? Söyleyin, yoksa size bağlığımın kuşku mu duyuyorsunuz, size olan aşkımdan emin değil misiniz?

HYACINTE Octave, beni sevdiğinizi biliyorum; ama daima sevebilecek misiniz, bundan emin değilim.

OCTAVE Ah! Size bir kere gönlünü kaptıran, bir daha sevmeyen edebilir mi hiç?

HYACINTE Dediklerine göre Octave, siz erkekler bizim kadar uzun süre seveceğiniz; sizin arzularınız, yandıkları gibi bir anda sönmeyen alevlere benzermiş.

OCTAVE Ah! Sevgili Hyacinte'im, demek benim kalbim diğer erkeklerinkine hiç benzemiyor; ben mezara girinceye kadar sizi seveceğime inanıyorum.

HYACINTE Ağızınızdan çıkanları, yüreğinizde hissederek söylediğinize inanmak istiyorum ve bundan neredeyse hiç kuşum yok; ama kalbinizde benim için hissettiklerinize karşı koyacak bir gücün ortaya çıkmasından korkuyorum. Babanızın sözünden çıkamazsınız ve o da sizi başka biriyle evlendirmeyi kafasına koymuş; eğer bu felaket başıma gelirse, öleceğim kesindir.

OCTAVE Hayır, güzel Hyacinte, beni size verdiğim sözden alıkoyacak bir baba tanımıyorum; ama olur da başka çarem kalmazsa, sizi terk edeceğime, hemen o gün, buraları terk ederim. Kaderimi beraber çizmeye çalıştıkları o kızı daha görmedim ama ona karşı öyle korkunç bir nefret besliyorum ki, denizlerde boğulmasını bile dileyebilirim. O yüzden ağlamayın benim güzel Hyacinte'im, size yalvarırım, gözünüzden akan yaşlar beni öldürüyor, onları gördükçe kalbimin parçalandığını hissediyorum.

HYACINTE Siz öyle istiyorsanız, gözyaşlarımı tutacağım ve ancak Tanrı'dan gelebilecek yardımı beklemeye devam edeceğim.

OCTAVE Tanrı bizim yanımızda olacaktır.

HYACINTE Eğer bana sadık kalırsanız, öyle olacaktır elbette.

OCTAVE Emin olun size sadık kalacağım.

HYACINTE O halde ben de mutlu olacağım.

SCAPIN (*Kendi kendine*) Bizim kız hiç de saf değilmiş! Güzellğine de pek laf edilemez doğrusu.

OCTAVE (*Scapin'i göstererek*) İşte, bütün dertlerimize, tabii eğer isterse, deva olabilecek bir adam.

SCAPIN Artık kimsenin işine el sürmeyeceğime yemin ettim; yine de, ikiniz birden yalvaracak olursanız, belki...

OCTAVE Ah! Bize yardım etmeni sağlayacaksa, sana yalvarmaktan geri durur muyum hiç? Tüm kalbimle yalvarıyorum.

SCAPIN (*Hyacinte'e*) Peki ya siz, siz bir şeyler söylemeyecek misiniz?

HYACINTE Dünyada en çok neyi seviyorsanız, onun hatırı için, yardımınızı aşkımızdan esirgemeyin lütfen, yalvarırım.

SCAPIN İnsan dediğin biraz fedakâr olmalı, insanîyet bunu gerektirir. Pekâlâ, işinizi halledeceğim.

OCTAVE İnan ki...

SCAPIN Şşt! (*Hyacinte'e*) Siz gidin lütfen, rahatınıza bakın. (*Octave'a*) Size gelince, babanızı karşılamaya hazır olun.

OCTAVE İtiraf etmeliyim, daha şimdiden her yanımda titriyor; hem ben doğuştan utangacımdır, nasıl üstesinden geleceğim hiç bilmiyorum.

SCAPIN Öyle ya da böyle ilk karşılaştığınız zaman sağlam görünmelisiniz ki, sizi zayıf yerinizden yakalayıp, çocuk gibi kullanmaya kalkışmasın. Haydi, sizi adam etmek için çalışmalarımıza başlayalım. Biraz cesur olun şimdi; size neler söyleyebileceğini düşünün ve hepsine şimdiden birkaç cevap hazırlayın.

OCTAVE Elimden geleni yapacağım.

SCAPIN Şimdi, alışmanız için biraz deneme yapalım. Rolünüzü bir tekrarlayalım, bakalım becerebilecek misiniz? Haydi bakalım, kararlı bir ifade, kafa yukarıda, ba-

kışlar kendinden emin.

OCTAVE Böyle mi?

SCAPIN Biraz daha.

OCTAVE Şimdi?

SCAPIN İyi. Şimdi düşünün ki ben babanızım; sanki onun karşısındaymış gibi, sıkı cevaplar vereceksiniz. "Nasıl olur! Seni düzenbaz, utanmaz, alçak, benim gibi bir babanın senin gibi rezil bir evladı mı olacaktı? Bütün o yediğin haltlardan sonra, yokluğumu fırsat bilip, oynadığın o iki paralık oyunlardan sonra, hangi cesaretle karşıma çıkıyorsun? Bu mu olacaktı verdiğim emeklerin karşılığı? Bu muydu hak ettiğim saygı, seni sefil herif? Bana hürmetini böyle mi gösterecektin?" İyi gidiyoruz. "Babana sormadan, gizlice evlenmeye nasıl kalkarsın, iblis? Cevap versene, namussuz, cevap versene! Duyalım bakalım, neler uyduracaksın?" Oh! Tanrı aşkına! Şaşırdır kaldınız siz!

OCTAVE Karşımda babamı gördüm sanki.

SCAPIN E iyi ya! İşte onun için böyle alık gibi durmamamız lazım.

OCTAVE Daha kararlı olacağım, hiç sıkılıp utanmadan cevap vereceğim.

SCAPIN Söz mü?

OCTAVE Söz.

SILVESTRE Bakın, babanız da bu tarafa geliyor.

OCTAVE Tanrı korusun! Ben kaçıyorum.

SCAPIN Hey! Octave, durun. Octave! Kaçtı bile. Ne ödlek adammış yahu! Bekletmeyelim bari bizim ihtiyarı.

SILVESTRE Ben ne diyeceğim şimdi ona?

SCAPIN Sen lafı bana bırak ve ne söylersem arkamda ol yeter.

SAHNE 4

ARGANTE (*Kendini yalnız sanmaktadır*) Hiç görülmüş şey mi bu olanlar?

SCAPIN (*Silvestre'e*) Olan biteni öğrenmiş bile. Üstelik öyle bir kafasına takmış olacak ki, kendi kendine bağırıp çağırıyor.

ARGANTE (*Kendini yalnız sanarak, konuşmaya devam eder*) Bu ne cesaret, ne vurdumduymazlık!

SCAPIN (*Silvestre'e*) Biraz daha dinleyelim.

ARGANTE Bu evlilik meselesini örtmek için neler uyduracaklar acaba?

SCAPIN (*Kendi kendine*) İşin orasını hallettik bile.

ARGANTE Benden gizlemeye mi kalkacaklar yoksa?

SCAPIN Yok canım, aklımızdan bile geçmedi.

ARGANTE Yoksa kendilerini affettirmeye mi çalışacaklar?

SCAPIN Bak bu olabilir.

ARGANTE Uydurdukları masallara beni inandırmaya kalkmasınlar sakın?

SCAPIN Neden olmasın?

ARGANTE Nefeslerini boşuna tüketecekler.

SCAPIN Göreceğiz bakalım.

ARGANTE Ben öyle her şeyi kolay kolay yutmam.

SCAPIN Büyük konuşmakla olmuyor ama.

ARGANTE Oğlum olacak o sefili yola getirmesini bilirim ben.

SCAPIN Onu da göreceğiz.

ARGANTE O işe yaramaz Silvestre'i de eşek sudan gelinceye dövmezsem neyim.

SILVESTRE Beni unutsa şaşardım zaten.

ARGANTE (*Bir anda Silvestre'i fark eder*) Vay, vay! İşte buradasınız demek; ailemizin bilge koruyucusu, gençleri-

mizin yüce yol göstericisi.

SILVESTRE Efendim, döndüğünüze nasıl sevindim anlata-
mam.

ARGANTE Sana da merhaba Scapin. (*Silvestre'e*) Bakıyo-
rum yokluğumda emirlerimi harfiyen yerine getirmişsi-
niz, oğlum pek bir akıllı uslu geçirmiş günlerini.

SCAPIN Siz nasılsınız, işleriniz yolunda mı efendim?

ARGANTE Fena değil. (*Silvestre'e*) Bakıyorum senin hiç se-
sin çıkmıyor işe yaramaz herif, tek kelime etmiyorsun.

SCAPIN Yolculuğunuz güzel geçmiştir umarım?

ARGANTE Tanrım bana sabır ver! İyiydi iyi. Birak da şunu
iyice bir haşlayayım.

SCAPIN Haşlamak mı istiyorsunuz efendim?

ARGANTE Evet, haşlamak istiyorum.

SCAPIN Kimi haşlamak istiyorsunuz?

ARGANTE Şu serseri.

SCAPIN Neden peki?

ARGANTE Yokluğumda neler olup bittiğinden haberin yok
mu senin?

SCAPIN Yani evet, ufak tefek şeyler geldi kulağıma.

ARGANTE Ufak tefek mi! Yaptıkları ufak tefek mi oluyor?

SCAPIN Haksız da sayılmazsınız.

ARGANTE Böylesine bir küstahlık?

SCAPIN Doğru tabii.

ARGANTE Babasına hiç sormadan evlenen bir çocuk?

SCAPIN Haklısınız, hoş bir davranış değil elbette. Ama yi-
ne de yerinizde olsam, bu kadar bağırıp çağırmazdım.

ARGANTE Ben hiç de aynı fikirde değilim ve avazım çık-
tığı kadar bağırarak istiyorum. Yok ne yapacaktım? Bu-
na kızmayacağım da neye kızacağım?

SCAPIN Ne diyeyim, haklısınız tabii. Olup biteni ilk duy-
duğumda ben de çılgına döndüm, hatta kendimi sizin
yerinize koydum, oğlunuzu bir güzel azarlamaya kadar

vardım. Onu nasıl azarladığımı kendisine sorun, ayağı
öpülecek bir babaya gösterdiği saygısızlığı nasıl bur-
nundan getirdim, kendisi anlatsın. Hani siz olsanız, da-
ha sıkı çıkışamazdınız belki. Ama ne oldu sonra? İyice
bir sakinleşip, sağlıklı bir kafayla düşündüm ve bizimki-
nin o kadar da suçlu olmadığını anladım.

ARGANTE Sen neler saçmalıyorsun? Kimin nesi olduğu
belli olmayan bir kızla ayaküstü evlenmek suçtan sayıl-
mıyor mu yani?

SCAPIN İyi ama ne yapsaydı? Kader bu, önüne geçilmiyor
ki.

ARGANTE Ah! Ah! Bundan güzel bahane mi olur? En ak-
la hayale gelmez suçları işle, aldat, çal, çırp, öldür, sonra
da bütün suçu kadere yık, olsun bitsin.

SCAPIN Tanrım! Siz de söylediklerimden ne büyük anlam-
lar çıkardınız öyle? Ben sadece bu işe kazara bulaştı de-
mek istedim.

ARGANTE Peki nasıl bulaşmış bu işe?

SCAPIN İyi de, sizin kadar akıllı olacak hali yok ya bizim-
kinin? Eninde sonunda genç adam bu, bunlarda tedbirli
davranmak falan ne gezer? Her yaptıklarının doğru
düzgün olması beklenmez ki bunların. Mesela bakın bi-
zim Léandre'a; verdiğim o kadar derse, yaptığım o ka-
dar uyarıya rağmen, gitti kendini, sizin çocuğunkinden
de beter bir işe bulaştırdı. Hem söylesenize, siz hiç genç
olmadınız mı, siz de zamanında akla hayale gelmeyecek
çılgınlıklar yapmadınız mı? Benim duyduğuma göre,
zamanında sizin adınız da bayanlar arasında pek bir do-
lanırmış, o devrin en güzel hatunlarıyla aranız pek sıkı
fıkıymış, hem öyle her önünüze geleni de beğenmezmiş-
siniz.

ARGANTE Orası öyle de ben asla çapkınlıktan ileri götür-
medim işi; onun kadar rezil duruma düşmedim hiç.

SCAPIN Ne yapmasını bekliyordunuz ki? Genç bir kıza rastlıyor ve kız da onu beğeniyor -ne yapsın, size çekmiş olacak, bütün kadınlar peşinde dolanıyor. Bizimkinin de hoşuna gidiyor. Sonra başlıyor ziyarete gitmelere, dil dökmelere, inceden kendini acındırmalara, kur yapmalara. Sonunda kıızı yola getiriyor tabii. Ama bizimki şansını zorluyor ve günün birinde kızın anasıyla babası bunları beraberken yakalıyor, sonra da bizimkini kaba kuvvet kullanarak, evlenmeye zorluyorlar.

SILVESTRE (*Kendi kendine*) Böyle düzenbazı görülmemiştir!

SCAPIN Öldürseler daha mı iyiydi? Evlendi ama en azından hâlâ hayatta.

ARGANTE İşin bu tarafını bana hiç söylemediler ki.

SCAPIN (*Eliyle Silvestre'i göstererek*) Buna da sorun isterse-
niz; aksini söylemeyecektir.

ARGANTE (*Silvestre'e*) Zorla mı evlendirdiler yani bizimkini?

SILVESTRE Evet efendim.

SCAPIN Size yalan söyleyecek halim yok ya?

ARGANTE Madem öyle hemen bir notere koşup, kaba kuvvet kullandıklarını ihbar etmeliydi.

SCAPIN Bunu yapmak istemedi.

ARGANTE İyi ama yapmış olsaydı, şimdi bu evliliği boz-
mam çok daha kolay olurdu.

SCAPIN Evliliği bozmak mı!

ARGANTE Elbette.

SCAPIN Hiçbir şeyi bozmayacaksınız ki.

ARGANTE Bozmayacak mıyım?

SCAPIN Bozmayacaksınız.

ARGANTE O da ne demek? Bir baba olarak benim de hak-
larım yok mu, hem de oğluma karşı kaba kuvvet kulla-
nılmışken?

SCAPIN Bunu yapmanıza o izin vermeyecektir.

ARGANTE İzin vermeyecek mi?

SCAPIN Vermeyecek.

ARGANTE Oğlum?

SCAPIN Evet oğlunuz. Onu zorla evlendirmelerine göz
yumduğunu, korktuğunu itiraf etmesini mi bekliyorsunuz? Ölür de bunları itiraf etmez. Hem zaten bunu yap-
ması sadece küçük düştüğünü ve babasına layık bir ev-
lat olamadığını kanıtlar.

ARGANTE Umurumda değil.

SCAPIN Hem kendisinin, hem de sizin onurunuz için, bu
kızla kendi rızasıyla evlendiğini söylemek zorunda.

ARGANTE Ama ben de, hem benim, hem de onun onuru
için tam tersini söylemesini istiyorum.

SCAPIN Bunu yapmayacağından eminim.

ARGANTE Ben ona yaptırmasını bilirim.

SCAPIN Size yapmaz diyorum.

ARGANTE Ya yapar ya da mirasımı rüyasında görür.

SCAPIN Mirasınızı?

ARGANTE Evet ya.

SCAPIN Yok artık.

ARGANTE Nasıl yok artık?

SCAPIN Mirasınızdan mahrum etmeyeceksiniz.

ARGANTE Etmeyecek miyim?

SCAPIN Hayır.

ARGANTE Hayır mı?

SCAPIN Hayır.

ARGANTE Vay! Bak buna gülerim işte! Kendi oğlumu,
kendi mirasımdan mahrum edemeyeceğim demek?

SCAPIN Hayır dedim ya.

ARGANTE Peki beni kim durduracak?

SCAPIN Kendiniz.

ARGANTE Ben mi?

SCAPIN Ya. Buna gönlünüz el vermez.
 ARGANTE Verecek.
 SCAPIN Kendinizi kandırıyorsunuz.
 ARGANTE Kandırduğım falan yok.
 SCAPIN Baba şefkati gücünü gösterecektir.
 ARGANTE Hiçbir şey gösteremeyecek.
 SCAPIN Gösterir, gösterir.
 ARGANTE Göstermeyecek diyorum.
 SCAPIN Palavra.
 ARGANTE Palavra mı değil mi görürüz.
 SCAPIN Ah Tanrım! Ben sizi tanırım, siz doğuştan iyi kalplisiniz.
 ARGANTE İyi kalpli olduğum falan yok, üstelik kötü olmak istersem olurum. Çene yarıştırmayı keselim, tepem fena atacak yoksa. (*Silvestre'e*) Haydi git bakalım düzenbaz, git getir şu bizim keratayı; bu arada ben de gidip senyör Géronte'ü bulayım, başıma gelen talihsizliği anlatayım.
 SCAPIN Efendim, size yardımım dokunabilecekse, emretmeniz yeterli.
 ARGANTE Sağ ol, sağ ol. (*Kendi kendine*) Ah! Ne diye bir tanecek oğlum var ki! Tanrı'nın elimden aldığı kızcağzım burada olsaydı da, onu tek mirasçım yapsaydım!

SAHNE 5

SILVESTRE Ne desem, büyük adammışsın doğrusu; işler yoluna girmeye başladı. Ama bir yandan geçinmek için para lazım, bir yandan çevremizde ne kadar adam varsa, hepsi peşimizden hırslayıp duruyor.
 SCAPIN Sen her şeyi bana bırak. Dolap hazır. Şimdi geriye kaldı, kafamda tasarladığım rolü oynayabilecek bir

adam bulmak. Sen dur bakayım. Şöyle biraz yürü. Kafandakini biraz indir, şöyle belalı tiplerin taktığı gibi tak. Tek ayağını kaldır. Bir elini beline koy. Şimdi öfkeli gözlerle bak. Sanki kralmışsın gibi yürü. İşte böyle. Gel peşimden. Yüzünle sesini değiştirdim mi tamamdır.
 SILVESTRE İyi ama beni de yargıyla falan takıştırayım deme sakın.
 SCAPIN Haydi, haydi; başımıza ne gelirse kardeş payı paylaşırız; zaten olsa olsa üç sene kürek cezası verirler, o da bizim gibi yiğitleri korkutur mu hiç?

PERDE 2**SAHNE 1**

GERONTE Evet, hava böyle güzel olduğuna göre, bizimkiler mutlaka bugün burada olurlar. Zaten Taranto'dan gelen bir gemici, benimkileri gemiye binerken görmüş. Fakat kızım öyle bir zamanda geliyor ki, kararlaştırdığımız iş için hiç de uygun değil. Üstelik oğlunuz hakkında anlattıklarınız da beraber aldığımız kararları hiç olmadık yere bozacak gibi duruyor.

ARGANTE Siz kafanızı yormayın; ben o işin üstesinden gelmesini bilirim; zaten sizden ayrıldıktan sonra hemen o işi halletmeye gideceğim.

GERONTE Aman dikkatli olun! Size bir şey söyleyeyim mi senyör Argante, çocukların eğitimi çok ciddi uğraş gerektirir.

ARGANTE Kuşkusuz. İyi ama nereden çıktı şimdi bu?

GERONTE Gençlerin kötü davranışlarının, genelde babalarının onlara verdikleri yetersiz eğitim yüzünden kaynaklandığı geldi aklıma.

ARGANTE Öyle olduğu oluyor haliyle. Sizin asıl söylemek istediğiniz nedir peki?

GERONTE Asıl söylemek istediğim mi?

ARGANTE Evet.

GERONTE Söylemek istediğim, eğer siz iyi baba olup, zamanında, çocuğunuzun ağzının payını vermesini bilseydiniz, size bugün bu oyunları oynayamazdı.

ARGANTE Aman ne güzel. Sizin, çocuğunuza ağzının payını verdiğiniz gibi mi?

GERONTE Elbette, böyle şeyler yapmaya kalkışsın da göreyim bakalım.

ARGANTE Peki, sizin şu ağzının payını pek bir güzel verdiğiniz oğlunuz, benimkinin yaptıklarının da beterini yapmışsa?

GERONTE Nasıl yani?

ARGANTE Nasıl mı?

GERONTE Bu da ne demek oluyor?

ARGANTE Şu demek oluyor ki, senyör Géronte, başkalarının yaptıkları hakkında karar verirken insan daha dikkatli olmalı; ve başkalarına nasihat vermek isteyenler, kendilerinde her şey doğru mu, önce ona bir bakmalılar.

GERONTE Bu bilmecelelerden bir şey anlamıyorum.

ARGANTE Size bir gün anlatırlar.

GERONTE Yoksa oğlum hakkında bir şeyler mi geldi kulağınıza?

ARGANTE Belki de.

GERONTE Neymiş peki?

ARGANTE Sizin Scapin, benim tepem atınca, hikâyenin hepsini anlatamadı; ama siz isterseniz, kendisinden ya da bir başkasından neler olup bitmiş öğrenebilirsiniz. Benim acelem var, bir avukat bulup, neler yapabiliriz, onu soracağım. Hoşça kalın.

SAHNE 2

GERONTE (*Kendi kendine*) Neden bahsediyordu acaba? Onunkinden beter ne olabilir ki? Bana kalırsa, insanın başına daha beteri gelemez; bir oğlun, babasının izni olmadan evlenmeye kalkmasından daha rezil bir olay düşünemiyorum. Vay! İşte buradasınız.

LEANDRE (*Sarılmak üzere babasına doğru koşarak*) Ah! Babacığım, döndüğünüze öyle sevindim ki!

GERONTE (*Sarılmamın diye Léandre'i iter*) Yavaş, yavaş. Ön-

ce biraz iş konuşalım.

LEANDRE Durun bir size sarılayım, ondan sonra...

GERONTE (*Tekrar iter*) Durun dedim ya.

LEANDRE Nasıl olur? Size olan sevgimi göstermemi reddediyorsunuz babacığım!

GERONTE Öyle! Önce halletmemiz gereken bir mesele var.

LEANDRE Neymiş peki?

GERONTE Şöyle bir karşıma geçip durun bakayım.

LEANDRE Nasıl?

GERONTE Gözümün içine bakın.

LEANDRE Böyle iyi mi?

GERONTE Neler olup bitti anlatın bakalım?

LEANDRE Ne olup bittiğini mi

GERONTE Evet. Benim yokluğumda neler yaptınız?

LEANDRE Ne yapmamı isterdiniz babacığım?

GERONTE Ne yapmanızı istediğimi değil, sizin neler yaptığınızı sordum.

LEANDRE Ben sizi üzecek hiçbir şey yapmadım.

GERONTE Hiçbir şey mi?

LEANDRE Evet.

GERONTE Kendinizden çok eminsiniz.

LEANDRE Çünkü masum olduğumdan kuşkum yok.

GERONTE Ama Scapin neler yaptığınızı bana bir bir anlattı.

LEANDRE Scapin!

GERONTE Vay, vay! İsmi duyunca yüzünüz kızarıverdi.

LEANDRE Benim hakkımda bir şey mi söyledi size?

GERONTE Burası bunları konuşmak için uygun bir yer değil, ne haltlar karıştırdığını başka yerde konuşacağım seninle. Evde buluşuruz, ben fazla gecikmeden dönerim. Ah! Hain, eğer benim şerefimi lekelemeye kalktıysan, seni evlatlıktan reddederim, istersen hemen şimdi kaç, kurtar kendini, bir daha da asla geri dönme.

SAHNE 3

LEANDRE (*Kendi kendine*) Bana ihanet etmek ha! Namussuz, saklasın diye sır verdiğimiz adam, gidiyor sanki başka kimse yokmuş gibi, bir de babama anlatıyor hepsini. Ah! Tanrı şahidim olsun, bu ihaneti ölsem de cezasız bırakmayacağım!

OCTAVE Sevgili Scapin, yardımlarının karşılığını sana hayatta ödeyemem! Sen ne muhteşem bir insansın! Ve yardımına koşmanı sağladığı için Tanrı'ya ne kadar şükretsem azdır!

LEANDRE Ah! Ah! Demek buradasınız. Sizi gördüğüme nasıl sevindim anlatamam sayın namussuz beyefendi.

SCAPIN Efendim, emrinizdeyim. Ama bu kadar iltifatı hak etmiyorum.

LEANDRE (*Kılıcını çeker*) Bir de alay ediyorsunuz demek. Ah! Ben şimdi size gösteririm...

SCAPIN (*Diz çökerek*) Efendim.

OCTAVE (*Léandre'in kılıcı saplamasına engel olmak için ikisinin arasına atlar*) Ah! Léandre!

LEANDRE Hayır, Octave, tutmayın beni, size yalvarırım.

SCAPIN Efendim!

OCTAVE (*Onu tutarak*) Merhamet!

LEANDRE (*Scapin'e vurmak için atılır*) Bırakın hıncımı alayım şundan.

OCTAVE Dostluğumuzun hatırı için Léandre, bırakın şunu gitsin.

SCAPIN Efendim, ne yaptım ben size?

LEANDRE (*Vurmak için atılır*) Daha ne yapacaksın, kalleş!

OCTAVE (*Onu tutarak*) Aman! Sakin olun.

LEANDRE Hayır Octave, bana ettiği kalleşliği kendi ağzıyla itiraf etmesini istiyorum, hemen şimdi. Evet, alçak,

bana oynadığım oyundan haberim var, hepsini anlattılar ama belki de sen bu sırrının açığa çıkabileceğini hiç aklına getirmedin. Şimdi kendi ağzınla itiraf edeceksin, yoksa bu kılıcı bir tarafından sokup, diğer tarafından çıkartırım.

SCAPIN Ah! Efendim, bu kadar zalim mi olacaktınız?

LEANDRE Konuş o halde.

SCAPIN Ama ben size bir kötülük mü etmişim, Efendim?

LEANDRE Evet alçak ve ne yaptığını sen gayet iyi biliyorsun.

SCAPIN Size yemin ederim, benim bir şeyden haberim yok.

LEANDRE *(Vurmak için atılır)* Yalan söylüyorsun!

OCTAVE *(Onu tutarak)* Léandre.

SCAPIN Öyle olsun! Efendim, madem ısrar ediyorsunuz, itiraf ediyorum, birkaç gün önce İspanya'dan hediye gelen şarabı arkadaşlarla içen bendim; sonra fıçıda bir delik açıp, şarabın döküldüğü sanılsın diye etrafı ıslatan da bendim.

LEANDRE Demek İspanyol şarabımı içip, hizmetçi kıza ağızıma geleni söylememe neden olan sendin, namussuz herif?

SCAPIN Evet Efendim; affedin beni.

LEANDRE Bunu öğrendiğim iyi oldu ama senden asıl duymak istediğim bu değildi.

SCAPIN Bu değil miydi Efendim?

LEANDRE Hayır; asıl benim canımı yakan başka bir mesele var ve şimdi ondan bahsetmeni istiyorum.

SCAPIN Efendim, başka bir şey yaptığımı hatırlamıyorum.

LEANDRE *(Vurmak için atılır)* Konuşacak mısın sen?

SCAPIN Aman!

OCTAVE *(Onu tutar)* Sakin ol.

SCAPIN Peki Efendim, üç hafta önce, bir akşam, âşık olduğunuz o genç çingene kızına vermem için bana küçük

bir saat vermiştiniz. Ben de eve üstüm çamura batmış, yüzüm kan içinde dönmüş ve size hırsızların bana saldırıp, saati çaldıklarını söylemiştim. Efendim, işte o saati çalan da bendim.

LEANDRE Saati çalan da mı sendin?

SCAPIN Evet Efendim, hep dakik olayım diye.

LEANDRE Ah! Ah! Neler öğreniyorum neler! Ne kadar sadık bir uşağım varmış meğer? Ama duymak istediğim bu da değildi.

SCAPIN Bu da mı değildi?

LEANDRE Hayır, seni utanmaz, itiraf etmeni istediğim başka bir şey var.

SCAPIN Yok artık!

LEANDRE Çabuk konuş, acelem var.

SCAPIN Efendim, hepsi bu yaptıklarımın.

LEANDRE *(Vurmak için atılır)* Hepsi bu mu?

OCTAVE *(Araya girerek)* Yeter!

SCAPIN Pekâlâ! Efendim; altı ay kadar oluyor, bir gece vakti, bir kurt-adam sizi güzelce bir sopalamıştı da kaçarken çukurun birinin içine yuvarlanmıştınız hani.

LEANDRE Ne olmuş?

SCAPIN İşte o kurt-adam da bendim Efendim.

LEANDRE O da mı sendin, seni rezil?

SCAPIN Evet Efendim, ama sadece bizi her gece oraya buraya göndermeyeziniz diye sizi biraz korkutmak istemişim.

LEANDRE Elbet yeri ve zamanı gelecek, bunların hepsini hatırlayacağım. Ama şimdi, babama neler söyledin, onları itiraf etmeni istiyorum.

SCAPIN Babanıza mı?

LEANDRE Evet, seni düzenbaz, babama.

SCAPIN Ama döndüğünden beri babanızı görmedim.

LEANDRE Görmedin mi?

SCAPIN Hayır Efendim.

LEANDRE Emin misin?

SCAPIN Eminim. İsterseniz size kendi ağzıyla bile söyletebilirim.

LEANDRE İyi de ben bunu zaten kendi ağzından duydum.

SCAPIN Beni affedin ama size doğruyu söylememiş.

SAHNE 4

CARLE Efendim, sevdiğinizle ilgili çok üzücü haberler getirdim size.

LEANDRE Ne olmuş?

CARLE Sizin çingeneler, sevgili Zerbinette'inizi elinizden almak üzereler; kendisi de, gözyaşları içinde, hemen sizi bulmamı ve iki saat içinde istedikleri parayı onlara vermezseniz, onu sonsuza dek kaybedeceğinizi söylememi istedi.

LEANDRE İki saat içinde mi?

CARLE İki saat içinde.

LEANDRE Ah! Benim canım Scapin'ciğim, koş yardımuma!

SCAPIN *(Kendini beğenmiş bir tavırla önünden geçerek)* "Ah! Canım Scapin'ciğim!". Bana ihtiyaç oldu mu, hemencecik "Canım Scapin'ciğim" oluyorum.

LEANDRE Haydi yapma, bana anlattıklarının hepsini de affediyorum; hatta anlatmadığın daha beterleri varsa, onları da affettim gitti.

SCAPIN Yok, yok, hiç affetmeye falan kalkmayın. Çekin kılıcınızı, delip geçin göğsümü. Beni öldürürseniz çok memnun olurum.

LEANDRE Olmaz. Tam aksine, aşkımin yardımına koşup, senin beni hayatta tutman lazım.

SCAPIN Geçin bunları, geçin. Siz en iyisi beni öldürün git-

sin.

LEANDRE Senin gibi kıymetli birini nasıl öldürürüm; gel şu hayran olunası dehanı benim için de kullan.

SCAPIN Olmaz. Öldürün diyorum size.

LEANDRE Ah! Yalvarırım, unut artık aramızda geçenleri ve derdime bir çare bulmaya bak!

OCTAVE Scapin, onun için bir şeyler yapman lazım.

SCAPIN Bu kadar hakarete uğradıktan sonra mı?

LEANDRE Yaptıklarımı unutman ve bana yardım etmen için yalvarıyorum sana.

OCTAVE Onun adına ben de yalvarıyorum.

SCAPIN Yediğim hakaretlerin acısı hâlâ yüreğimde.

OCTAVE Artık öfkeni dindirmelisin.

LEANDRE Aşkım için yolun sonu bu kadar karanlık iken, beni tek başıma mı bırakacaksın Scapin?

SCAPIN Haksız yere onca hakaret!

LEANDRE İtiraf ediyorum, kabahatim büyük.

SCAPIN Namussuzmuşum, düzenbazmışım, alçakmışım, rezilmişim!

LEANDRE Nasıl pişmanım anlatamam.

SCAPIN Bir de kılıcını bir tarafımdan sokup, öbür tarafımdan çıkaracakmış!

LEANDRE Senden bütün kalbimle af diliyorum; beni son bir kez yalnız bırakmaman için, ayaklarına kapanmam gerekiyorsa Scapin, onu da yapmaktan geri durmam.

OCTAVE Ah! İnsaf artık! Scapin, affetmen lazım.

SCAPIN Ayağa kalkınız. Bir daha da bu kadar aceleci davranmayınız.

LEANDRE İşimi halletmeye razı oldun mu yani?

SCAPIN Düşüneceğiz.

LEANDRE Ama biliyorsun zaman daralıyor.

SCAPIN Siz merak etmeyin. Söyleyin bakalım, ne kadar lazımsınız size?

LEANDRE Beş yüz ekü.

SCAPIN Ya size?

OCTAVE İki yüz altın.

SCAPIN Kafamda bu paraları babalarınızdan çarpmak var. (*Octave'a*) Sizin için dolap hazır bile. (*Léandre'a*) Sizin kine gelince, malum, cimrilikte babanızın üzerine yoktur ama Tanrı'ya şükür, akıldan yana biraz fakirdir hani! En büyük kozumuz da bu; bunun gibileri parmağımda oynatırım ben. Ama sakın üzerinize alınmayın; sizinle babanız arasında en ufak benzerlik bile yok; hem zaten herkes ne düşünüyor, siz de az çok biliyorsunuz; adam sanki rasgele sizin babanız olmuş.

LEANDRE Fazla ileri gitme Scapin.

SCAPIN Aman tamam tamam, sanki kim takıyor artık bunları, benimle dalga mı geçiyorsunuz? Neyse, işte Octave'ın babası geliyor. Madem ilk o geldi, ondan başlayalım. Siz ikiniz de kaybolun ortadan. (*Octave'a*) Ama siz önce gidip Silvestre'e haber verin, koşup gelsin de rolünü oynasın.

SAHNE 5

SCAPIN (*Kendi kendine*) İşte bizimki söylene söylene geliyor.

ARGANTE (*Kendi kendine*) Bu ne kendini bilmezlik, bu ne düşüncesizlik! İnsan bile bile böyle belaya atılır mı hiç?

Ah, ah! Şu gençlerin akli bir karış havada!

SCAPIN Efendim, emrinizdeyim.

ARGANTE Merhaba Scapin.

SCAPIN Oğlunuzun başına gelenleri düşünüyorsunuz kuşkusuz.

ARGANTE Doğrusu bu iş çok canımı sıkıyor.

SCAPIN Efendim, hayat böyle güçlüklerle dolu işte. Bize düşen hep hazır olmak; aklıma yaşlıca bir adamın bana söyledikleri geldi, uzun zaman geçti üzerinden ama hiç unutmadım.

ARGANTE Neymiş peki?

SCAPIN Bir aile babası, evinden uzaklara gitti mi, geri döndüğünde en akla hayale gelmez felaketlerle karşılaşacağına kendini hazırlamalıymış; mesela evinin yanıp kül olduğuna, parasının çalındığına, karısının öldüğüne, oğlunun sakatlandığına, kızının kötü yola düştüğüne kendini inandırmalıymış ki bunların hiçbirisinin başına gelmediğini görünce, ne kadar şanslı olduğunu hatırlayabilsin. Ben, naçizane felsefeme göre daima bu dersin izinden gitmişimdir. Eve döneceğim zaman, efendilerimin öfkeden kuduracaklarına, bana hakaretler, küfürler yağdıracaklarına, kıcımlı tekmeleyip, sırtıma değneklerini indireceklerine kendimi öyle bir inandırırım ki, bunlar başıma gelmeyince, kendimi dünyanın en şanslı adamı gibi hissederim.

ARGANTE Kulağa çok hoş geliyor. Ama bütün planlarımızı altüst eden bu saçma sapan evliliğin canımı sıkmasına bir faydası dokunmaz, neyse, zaten bu evliliği bozmak için neler yapabileceğimizi avukatlara danıştım biraz önce.

SCAPIN Yapmayın canım! Efendim, siz gelin beni dinleyin, bu meselenin üstesinden başka yollarla da gelebilirsiniz. Hem bu ülkede mahkemelerin ne halde olduklarını siz de iyi bilirsiniz, başınıza daha büyük dert alacaksınız.

ARGANTE O konuda haklısın, ben de biliyorum. İyi ama başka hangi yol var ki?

SCAPIN Galiba ben bir tane biliyorum. Sizin bu dertli haliniz beni öyle derin bir üzüntüye soktu ki, sizi bu çıkmazdan kurtaracak bir çare aramaya koyuldum hemen.

Şerefli babaların, evlatları yüzünden acı çekmelerini yüreğim kaldırmıyor, üstelik size duyduğum saygı her şeyin de üzerindedir.

ARGANTE Sağ ol.

SCAPIN Bu yüzden ben de gittim, kızın erkek kardeşini buldum. Hani şu işinin ustası, bir eli hep kılıcında, kafasında adam dövmeğe başka bir şey olmayan, bir iki kadeh devirdi mi, gözü öldürecek birilerini arayan adamlar vardır ya, onlardan biri işte. Ağzından girdim, burnundan çıktım, lafı bizimkilerin evliliğine getirdim; zor kullanılarak yaptırılan bir işin ne kadar kolaylıkla geri tepebileceğini, babalık sıfatınızın size verdiği hakları, mahkemede arkanızın ne kadar sağlam olduğunu, gücünüzü, paranızı, tanıdıklarınızı bir bir kafasına soktum. Sonunda öyle bir kafesledim ki adamı, meseleyi eline az biraz para sıkıştırarak halledeceğimiz kıvama geldi. Uzun lafın kısası, kendisine biraz para verirseniz, evliliği bozmaya razı olacak.

ARGANTE Kaç para istiyor peki?

SCAPIN Oh! İlk başta akıl almaz rakamlar söyledi.

ARGANTE Ne kadar mesela?

SCAPIN İpe sapa gelmez rakamlar.

ARGANTE Söylesene ne kadar?

SCAPIN Beş, altı yüz altından aşağısını ağzına bile almıyordu.

ARGANTE Beş, altı yüz altını rüyasında görür o! Benimle dalga mı geçiyor bu?

SCAPIN Ben de aynen böyle cevap verdim. Böyle bir parayı vereceğimizi anca rüyasında görebileceğini; sizin, beş, altı yüz altını hemencecik verecek enayilerden olmadığınızı söyledim. Konuştuk, tartıştık, sonunda bir karara vardık. "Yakın zamanda" dedi, "askere gidiyorum. Üstüme başıma bir şeyler almak için paraya ihtiyacım var,

öyle olmasa teklifinizi hayatta kabul etmezdim. İşimi göreceğim bir at almam lazım, en ucuzu da altmış altından aşağı etmiyor bunların."

ARGANTE İyiymiş canım! Altmış altın verdim gitti.

SCAPIN "Tabii eyer ve tabanca da lazım; onlar da tutsa tutsa yirmi altın tutar."

ARGANTE Altmış altın, yirmi daha, etti seksen altın.

SCAPIN Kesinlikle.

ARGANTE Fazla oldu; ama olsun, onu da verelim bakalım.

SCAPIN "Bir de uşağımın binmesi için bir at daha lazım, o da otuz altın tutar."

ARGANTE Yok artık! Defolsun gitsin! Tek kuruş vermiyorum.

SCAPIN Ama efendim.

ARGANTE Bu kadar da olmaz ki, bu resmen küstahlık.

SCAPIN İyi de uşağı yürüyerek mi gelsin peşinden?

ARGANTE Bana ne, nasıl isterse öyle gitsin, efendisi de onunla beraber.

SCAPIN Tanrı aşkına! Efendim, buncacık şey için inat etmeyin. Yalvarırım, verin istediklerini de kurtarın kendinizi adaletin pençelerinden.

ARGANTE Öyle olsun! Otuz altını da verdim.

SCAPIN "Eşyalarımı taşımak için bir de katır..."

ARGANTE Oh! Alsın o katırı cehenneme gitsin! Bu kadarı da fazla, mahkemede hesaplaşırız.

SCAPIN Efendim, yalvarırım...

ARGANTE Hayır, hiçbir şey vermiyorum.

SCAPIN² Efendim, alt tarafı ufak bir katır.

ARGANTE Eşek bile vermiyorum.

SCAPIN Ama bir düşünün...

ARGANTE Hayır! Mahkemeye çıkmayı tercih ederim.

SCAPIN Böyle olmaz ki ama! Biraz önce ne diyordunuz, şimdi ne diyorsunuz? Mahkemelerin halini şöyle bir gö-

zünüzün önüne getirsenize; bir oraya git, bir buraya, o mahkemeden, bu mahkemeye, sürüyle can sıkıcı lüzumsuzluk, sonra pençelerini iyice açmış sizi bekleyen mübaşirler, savcılar, avukatlar, kâtipler, vekiller, hâkimler, bir de onların çömezleri. Bunların her biri de, sırf kendi çıkarı için, dünyanın en haklı davasını haksız gösterecek adamlar. Önce mübaşir yalan yere sizi çağırarak, orada olmadığınız için suçlu duruma düşeceksiniz. Vekiliniz karşı tarafla işi pişirip, beş kuruş paraya sizi satacak. Avukatınız da çoktan satın alınmış olacak ve sizi savunması gereken zamanlarda ortadan kaybolacak ya da bir sürü işe yaramaz laf edip, aradan sıyrılacak. Zabıt katibi gıyabınızda suç duyurusunda bulunup, sizi hapse göndermenin yollarını arayacak. Katibin yordakçıları evraklarınızı hasıraltı edecek, hatta katibin kendisi evraklardan haberi bile olmadığını söyleyecek. Sonunda dikkatle attığınız adımlara rağmen, birilerinin ya da onların peşindeki kadınlardan birinin kışkırtmasıyla, bir de bakacaksınız, ne kadar hâkim varsa, hepsi sizin karşınızda. Ya! Efendim, artık o cehennemden nasıl çıkarsınız, orasını siz düşünün. Bu devirde dava açmaya kalkışmak, lanetlenmekten beterdir; bir kerecik bile duruşmaya çıkacak olsam, hiç durmam Hindistan'a kaçarım.

ARGANTE³ Şu katır kaç paraymış?

SCAPIN Efendim, katır, hem kendisinin, hem uşağının atları, eyer, tabanca, kalacak yer parası falan, hepsi topu topu iki yüz altın ediyor.

ARGANTE İki yüz altın mı?

SCAPIN Evet.

ARGANTE (*Öfke içinde, sahneyi arşınlamaktadır*) Yok yok, mahkemeye vereceğim.

SCAPIN İyi düşünün...

ARGANTE Mahkemeye vereceğim.

SCAPIN Yok yere kendinizi...

ARGANTE Mahkeme daha iyidir.

SCAPIN Öyle olsun, ama onun için de para lazım. Mahkeme çağırısı için para, keşif harcı için para, vekâlet için para, takdim için, danışma için, ibraz için para; avukatın incelemesi ve savunması için para, çantasını açması para, kalemi oynatması para; vekillerin gönüllerini hoş tutmak için para; kararın çıkması için para; kayıt için, ilamlar için, tutuklamalar, tetkikler, imzalar, yordakçıların onayı için para; gönlünüzden kopması gereken hediyeler için para da para. Siz şu adamın parasını verin, olsun bitsin.

ARGANTE İki yüz altın?

SCAPIN Tabii ya, siz karlı çıkacaksınız. Mahkemeye gidecek parayı kendi kafamdan hesap ettim; bizim adama iki yüz altın verince, yüz elli altın fazladan cebinizde kalıyor; vereceğiniz emekleri, gidip geleceğiniz yolu, çekeceğiniz çileyi hesaba katmıyorum. Herkesin içinde yerli yersiz konuşan, boşboğaz avukatlara katlanmaktansa, üç yüz altın veririm daha iyi.

ARGANTE Hiç de bile, o avukatlar ağızlarını bir açsınlar da göreyim.

SCAPIN Siz bilirsiniz; ama ben yerinizde olsam, mahkemeden uzak dururdum.

ARGANTE İki yüz altın vermeye hiç de niyetim yok.

SCAPIN İşte bahsettiğim adam geliyor.

SAHNE 6

SILVESTRE Scapin, şu Octave'ın babası olacak Argante kimmiş, bana bir göster bakayım.

SCAPIN Ne için sormuştunuz efendim?

SILVESTRE Duyduğuma göre, beni mahkemeye vermeye, kız kardeşimin evliliğini de bozmaya kalkmış.

SCAPIN Aklından böyle bir şey geçiyor mu bilemem ama istediğiniz iki yüz altını vermeye yanaşmıyor, çok fazlaymış.

SILVESTRE Gebertirim! Kafasını keserim! Midesini deşerim! Elime bir geçirirsem, derisini yüzerim; idama gönderseler umurumda değil.

(*Argante, Silvestre'e görüneceğinden korkup, Scapin'in arkasına saklanır*)

SCAPIN Efendim, bu Octave'ın babası yürekli adamdır, öyle her gürültüye pabuç bırakmaz.

SILVESTRE O mu? O mu? Ben onun soyunun canını alırım! Kellesini kopartırım! Şimdi şurada olacaktı da kılıcımı karnına bir güzel saplayacaktım. Şu senin arkandaki de kim bakayım?

SCAPIN O değil Efendim, o değil.

SILVESTRE Arkadaşı falan olmasın?

SCAPIN Hayır Efendim, tam aksine, ezeli düşmanıdır.

SILVESTRE Ezeli düşmanı mı?

SCAPIN Evet.

SILVESTRE Ah, bak şu şansa! Sizinle tanıştığıma çok sevindim Efendim. Demek şu Argante denen namussuzun düşmanısınız?

SCAPIN Evet evet, öyle dedim ya.

SILVESTRE (*Argante'ın elini sıkarak için atılır*) Verin elinizi, verin. Size söz veriyorum, şerefim üzerine, taşıdığım şu kılıcın onuru üzerine ant içiyorum, akşam olmadan, o Argante namussuzunu, o eşi benzeri bulunmaz şerefsizi ortadan kaldırmazsam, ben de adam değilim.

SCAPIN Efendim, kaba kuvvet buralarda cezasız kalmaz.

SILVESTRE Umurumda değil, kaybedecek hiçbir şeyim yok.

SCAPIN Onu koruyacak adamları var; akrabaları, eşi dostu, uşakları size izin verirler mi sanıyorsunuz?

SILVESTRE Daha ne isterim! Hepsi gelsin, benim asıl istediğim de o ya. (*Elini kılıcına atar ve sanki çevresinde bir sürü insan varmış gibi etrafa savurur*) Ah, bir kelle! Ah, bir mide! Hepsini imdadına çağırın, hepsini! Otuz kişi göndersin isterse, ama gözüme gözükmesin sakın! Silahlarını çekip üzerime gelsinler de göreyim! Serseriler, bana saldırmaya kalkarsınız demek! Haydi bakalım, kollayın kendinizi! Gebereceksiniz, af dilemeye kalkmayın. Saldır. Atıl. Parçala. Çakı gibiyim, aslan gibiyim. Ah! Alçaklar, ah! Ödlekler, daha istiyor musunuz? Yalvarsanız da bırakmayacağım. Alın bakalım, namussuzlar, alın. Bir bu bacadan. Bir şu bacadan. Bir şuna, bir ötekine. Ne oldu? Kaçıyor musunuz yoksa? Yüreğiniz varsa durun karşımda, kaçmayın!

SCAPIN Aman, aman, aman! Efendim, arada olan bize olacak.

SILVESTRE Bana oyun oynamaya kalkanların sonu böyle olur işte.

SCAPIN Gördünüz mü olanı, iki yüz altın için kaç kişi canından oldu. Aman bizden uzak olsun bu adam! Ne diyeyim, şansınız açık olsun Efendim.

ARGANTE (*Titreyerek*) Scapin.

SCAPIN Emredin?

ARGANTE İki yüz altını versem iyi olur.

SCAPIN Sizin iyiliğiniz için, bence de en iyisi bu.

ARGANTE Gidip bulalım şu adamı, yanımda o kadar para var.

SCAPIN Size onları bana verin, ben hallederim. Biraz önce sizi burada gördü ya, şimdi bir daha karşısına çıkarsanız, sizin için pek iyi olmaz. Hem sizin kim olduğunuzu anlarsa, daha fazla para istemeye kalkar, ondan korku-

yorum.

ARGANTE Evet ama kendi paramı kendim versem içim daha rahat ederdi.

SCAPIN Bana güvenmiyor musunuz yoksa?

ARGANTE Yok canım; ama...

SCAPIN Haklısınız efendim, ne de olsa ben ya bir düzenbazım, ya da şerefli bir adam. İkisinden biri. Ama bir düşünün, acaba sizi kandırmak işime gelir miydi? Yakında benim efendimle akraba olacaksınız, madem öyle, sizin çıkarınız, benim çıkarım demektir. Ama bakıyorum, bana hiç güveniniz yok. Durum böyle olduğuna göre, bu işte beni yok bilin; gidin işinizi göreceğiz başka birini bulun.

ARGANTE Tamam, al işte.

SCAPIN Hayır, Efendim, paranızı bana emanet etmeyin. Sizi hizmet edecek başka birini bulursanız kendimi daha iyi hissedeceğim.

ARGANTE Tanrı aşkına! Al dedim ya.

SCAPIN Ben de hayır dedim ya, bana güvenmeyin sakın.

Hem paranızı alıp kaçmayacağım ne malum?

ARGANTE Al diyorum sana, daha fazla yalvarma beni.

Ama gözünü dört aç, o adama güven olmaz.

SCAPIN Siz hiç merak etmeyin, karşısında enayi bulamayacak.

ARGANTE Ben seni evde bekliyorum.

SCAPIN Ben de hemen yola koyuluyorum. (*Kendi kendine*) İlki tamam. Sıra geldi öbürüne. Ah! Bak şu işe! İşte geliyor. Ne diyeyim, bunların birer birer ağıma düşmesini Tanrı da istiyor olsa gerek.

SAHNE 7

SCAPIN Ah Tanrım! Ne beklenmedik bir felaket! Ne perişan bir baba! Zavallı Geronte, ne olacak senin halin?

GERONTE Orada suratını ekşitmiş, ne konuşuyor benim hakkımda?

SCAPIN Senyör Geronte'ü nerede bulacağımı söyleyecek kimse yok mu?

GERONTE Ne oluyor Scapin?

SCAPIN Ona bu felaketten söz etmem gerek, nerede bulacağım onu?

GERONTE Ne oluyor söylesene?

SCAPIN Boşuna, onu bulmak için boşuna dolanıp duruyorum.

GERONTE Buradayım işte.

SCAPIN Nereye saklanmış olabilir şimdi bu adam?

GERONTE Hey! Kör müsün yahu, görmüyor musun beni?

SCAPIN Ah! Efendim, sizi bulamayacağımdan korkuyordum.

GERONTE Bir saattir karşında dikiliyorum. Anlat bakalım ne olmuş?

SCAPIN Efendim...

GERONTE Ne?

SCAPIN Efendim, oğlunuz...

GERONTE E söylesene! Oğlum...

SCAPIN Görülmemiş bir kaza geldi başına.

GERONTE Ne oldu?

SCAPIN Ona az önce rastladım; artık ona ne laf ettiyseniz, çok üzgün bir hali vardı, yok yere beni de karıştırmışsınız işin içine ya, neyse artık. Üzüntüsü dağıtacak bir yol ararken, aklımıza limana doğru gitmek geldi. Orada, o kadar şeyin arasında, çok iyi donatılmış, Doğu'dan gel-

miş bir gemiye gözümüz takıldı. Temiz yüzlü genç bir adam bizi içeriye davet etti. Biz de kabul ettik davetini. Bize binbir ikramda bulundu, pek güzel misafir etti, dünyanın başka yerinde bulunmayacak meyveler koydu önümüze, daha önce tatmadığımız kadar güzel şaraplar sundu.

GERONTE Ne var bunda tüzülecek?

SCAPIN Sabredin Efendim, geliyoruz. Biz yiyip içmeye dalmışken, bir de baktık, gemi limandan ayrıldı, denizde ilerliyor. Denizin orta yerinde, beni bir sandala bindirip, buraya gönderdi. Size şunu söylememi istedi; eğer benimle hemen beş yüz ekü yollamazsanız, oğlunuzu Cezayir'e götürecekmış.

GERONTE Vay başıma gelen! Beş yüz ekü demek?

SCAPIN Evet, efendim, üstelik geri dönmem için iki saat süre verdi.

GERONTE Ah! Zalim adam, öldürdü beni, öldürdü!

SCAPIN Efendim, o denli sevdiğiniz biricik oğlunuzu zincirlerinden kurtarmak size düştü.

GERONTE Ne diye bindi o gemiye sanki?

SCAPIN Nereden bilsin sonu buna varacak.

GERONTE Hemen git Scapin, git o adama söyle, kanundan kaçacağını sanıyorsa yanılıyor.

SCAPIN Denizde kanun! Siz alay mı ediyorsunuz?

GERONTE Ne diye bindi o gemiye sanki?

SCAPIN Kötü kaderin insanı nereye sürükleyeceği belli olmuyor işte.

GERONTE Scapin, şimdi sana, sadık bir hizmetkarın yapması gerekeni yapmak düşünüyor.

SCAPIN Ne gibi efendim?

GERONTE Git o adama söyle, oğlumu geri gönderip, onun yerine seni alsın; istediği parayı bulunca, seni geri alırım.

SCAPIN Yok artık! Siz ne söylediğinizin farkında mısınız?

Siz bu adamı, oğlunuzun yerine benim gibi bir zavallıyı kabul edecek kadar enayi mi sandınız?

GERONTE Ne diye bindi o gemiye sanki?

SCAPIN Başına bu belanın geleceğini kestiremedi işte. Elinizi çabuk tutun efendim, iki saatçik vaktim var.

GERONTE Kaç para istiyor demiştin?

SCAPIN Beş yüz ekü.

GERONTE Beş yüz ekü! Hiç insaf yok mu bu adamda?

SCAPIN Korsanda insaf ne gezer.

GERONTE Beş yüz ekü ne demek haberi var mı bunun?

SCAPIN Evet efendim, bin beş yüz lira ettiğini biliyor.

GERONTE Peki bu insafsız, bin beş yüz liranın yoldan mı toplandığını sanıyor?

SCAPIN Bu adamlara laf anlatamazsınız ki.

GERONTE İyi de ne diye bindi o gemiye sanki?

SCAPIN Orası öyle ama ne bilsin? İnsan önceden göremiyor ya işin sonunu. Yalvarırım efendim, acele edin.

GERONTE Tamam, al bakalım şu dolabımın anahtarını.

SCAPIN Güzel.

GERONTE Bununla açarsın.

SCAPIN Pek güzel.

GERONTE Sol tarafta büyük bir anahtar göreceksin, işte o tavan arasının anahtarı.

SCAPIN Anladım.

GERONTE Büyük bir sepetin içinde eski püskü giysiler duruyor, götür onları eskicilere sat, sonra da git oğlumu geri getir.

SCAPIN (*Anahtarı geri vererek*) Yok artık! Efendim, alay mı ediyorsunuz benimle? Dediklerinize yüz frank bile vermezler, hem zaten azıcık zamanım kaldı.

GERONTE Ama ne diye bindi o gemiye sanki?

SCAPIN Of! Amma boş konuşuyor! Şu gemiye binme hikâ-

yesini unuttun gitsin, siz asıl zamanın daraldığını ve oğlunuzu kaybetmek üzere olduğunuzu düşünün. Yazık! Zavallı efendim benim, seni bir daha göremeyeceğim, belki biz burada çene yarışırken, seni çoktan, bir köle yapmaya Cezayir'e götürüyorlar bile. Ama Tanrı şahidimdir, sen kurtulasın diye, ben elimden geleni yaptım ve eğer seni bir gün köle gibi satarlarsa, şunu bil ki, bunun yegâne sebebi, bir babanın sevgisinden mahrum kalmadır.

GERONTE Bekle Scapin, gidip o parayı bulacağım.

SCAPIN Öyleyse acele edin efendim, zamanımız çok azaldı.

GERONTE Dört yüz ekü demiştin, öyle değil mi?

SCAPIN Hayır; beş yüz ekü.

GERONTE Beş yüz ekü mü?

SCAPIN Evet.

GERONTE Ne diye bindi o gemiye sanki?

SCAPIN Haklısınız ama elinizi çabuk tutun.

GERONTE Dolaşacak başka yer bulamadınız mı?

SCAPIN Ne deseniz haklısınız. Ama acele etmek gerek.

GERONTE Ah! Lanet olasıca gemi!

SCAPIN Şu gemi yüreğine indirecek adamın.

GERONTE Biraz bekle Scapin, şimdi hatırladım; biraz önce birinden bir miktar altın almıştım, tam da beş yüz ekü ediyor; bu kadar çabuk uçup gideceği de hiç aklıma gelmezdi. *(Keseyi uzatır ama vermek istemez; tereddüt içinde keseyi bir uzatır, bir geri çeker; Scapin de keseyi almak için bir uzanır, bir geri çekilir)* Al işte. Git oğlumu geri al.

SCAPIN Peki efendim.

GERONTE Ama söyle o adama, vicdansızın tekiymiş.

SCAPIN Oldu.

GERONTE Alçağın biriymiş.

SCAPIN Oldu.

GERONTE Dinsizin, eşkıyanın önde gideniymiş.

SCAPIN Bırakın da gideyim.

GERONTE Haksız yere beş yüz ekümü aldığını da söyle.

SCAPIN Tamam.

GERONTE O paranın hayrını göremeyeceğini de söyle.

SCAPIN Ona da tamam.

GERONTE Eğer bir elime geçirirsem, intikamımı çok kötü alacağımı da söyle.

SCAPIN Söylerim.

GERONTE *(Keseyi tekrar cebine koyar, arkasını dönüp, uzaklaşır)* Haydi git şimdi, git oğlumu geri getir.

SCAPIN Hey! Efendim.

GERONTE Ne var?

SCAPIN Para nerede peki?

GERONTE Sana verdim ya?

SCAPIN Hayır, tekrar cebinize koydunuz.

GERONTE Ah! Kederden ne hallere düştüm.

SCAPIN Görüyorum.

GERONTE Ne diye bindi o gemiye sanki? Ah! Lanet olasıca gemi! Cehennemde yansın!

SCAPIN Ondan yürüttüğüm bu beş yüz eküyü biraz zor hazmeder; ama daha ödeşmedik, yalanları yüzünden oğlunun bana ettiklerinin de cezasını çekecek.

SAHNE 8

OCTAVE İşte buradasın! Scapin, benim işi halledebildin mi?

LEANDRE Aşkımı içinde bulunduğu kederden çıkaracak çareyi bulabildin mi?

SCAPIN İşte babanızdan yürüttüğüm iki yüz altın.

OCTAVE Ah! Beni nasıl mutlu ettin!

SCAPIN Size gelince, elimden bir şey gelmedi.

LEANDRE *(Gitmeye kalkar)* Madem öyle gidip bir son vereyim bu hayatıma; ne de olsa Zerbinette'siz yaşamam mümkün olmayacak.

SCAPIN Hey, hey! Yavaş olun. Siz de ne aceleciymişsiniz öyle!

LEANDRE *(Geri döner)* Başka ne yapayım ki?

SCAPIN Haydi, yüzünüz gülsün, sizin işi de hallettim.

LEANDRE Ah! Bana yeniden hayat verdin!

SCAPIN Ama bir şartım var; babanızdan, bana oynadığı oyunun intikamını almama engel olmayacaksınız.

LEANDRE Sen nasıl istersen.

SCAPIN Şahit önünde yemin ediyorsunuz.

LEANDRE Evet.

SCAPIN Alın bakalım, beş yüz ekü size.

LEANDRE Haydi, bir an önce gidip aşkımı geri alalım.⁴

PERDE 3

SAHNE 1

SILVESTRE Evet, sevgilileriniz kafa kafaya verip, hepinizin bir araya gelmesine karar verdiler; şimdi bize düşen de bu karara uymak.

HYACINTE Böyle bir fikrin karşı çıkılacak bir yanını göremiyorum. Sizin arkadaşlığınız bana büyük mutluluk verecektir; üstelik âşık olduğumuz insanların kendi aralarındaki dostluğun, bizim aramızda da yeşermesinden daha güzel ne olabilir?

ZERBINETTE Arkadaşlık teklifinizi kabul ediyorum; ben, uzatılan bir dostluk elini asla geri çevirmem.

SCAPIN Peki ya o uzanan el, aşkın eliyse?

ZERBINETTE Dostluk başka şey, aşk başka; onda çok tehlike var, ben de o kadar cesur değilim.

SCAPIN Ama söz konusu efendim olursa, biraz daha yürekli davranırsınız gibi geliyor bana; hem sizin için onca şey yaptıktan sonra, aşkına karşılık verecek kadar yüreklenmiş olsanız gerek.

ZERBINETTE Öyleyim dersem yalan olur; benim için yapmış oldukları, ona bütün kalbimle güvenmem için henüz yeterli gelmiyor bana. Ben çok neşeliyimdir, hiç durmadan gülerim; ama hep güldüğüme kanıp, hiçbir şeyi ciddiye almadığımı sanmayın sakın; ve söyle o efendine, eğer beni elde etmek için, parayı bulmasının yeterli olacağını sanıyorsa, çok yanılıyor. Paradan başka şeyler de vermesi gerek. Bana duyduğu aşka, onun hayalindeki gibi karşılık vermeme istiyorsa, bunu kanıtlatmamı lazım; hem öyle kendi kafasına göre de olmaz bu işler, her işin bir yolu yordamı var.

SCAPIN Onun da istediği bu ya. Sizi olması gerektiği gibi,

işin kuralına göre elde etmek istiyor. Hem zaten aklında başka fikirler olsaydı, ben bu işe hiç karışmazdım.

ZERBINETTE Bu söylediklerinize inanmak istiyorum ama işin içinde babası olduğu sürece, önümüze çıkacak engelleri de şimdiden görebiliyorum.

SCAPIN Bizde her şeyin çaresi bulunur.

HYACINTE Dost olmamız için bir sebep de yazgılarımızın benzerliği işte; ikimiz de aynı derde düşmüşüz, ikimizin de başında aynı talihsizlik kol geziyor.

ZERBINETTE Ama siz benden çok daha şanslısınız; en azından kimin çocuğu olduğunuzu biliyorsunuz. Aileniz, bu gizli saklı evliliğe elbet bir gün razı olacaktır ve o gün gelince, onların vereceği destek ile her şey yoluna girecektir, mutluluğunuz asla bozulmayacaktır. Ama bakın bana, yardımına koşacak tek bir kimsem bile yok ve ne yazık ki, aklı fikri parada olan bir babanın isteklerini karşılayacak bir durumda asla olamayacağım.

HYACINTE Ama işe iyi tarafından baksanıza; sevdiğiniz adamın aklını çelmeye çalışacak hiç kimse yok etrafınızda.

ZERBINETTE Sevdiğiniz adamın gönlünü başka birine kaptırmasından korkulur mu hiç? Bir kadın savaşarak kazandığı ganimeti başkalarına kaptırmayacak kadar güvenmelidir kendine; ama bu işlerde beni asıl korkutan daima babaların ellerindeki güçtür. O güce karşı ne yaparsanız karşı koyamazsınız işte.

HYACINTE Yazık! Böylesine içten duyulan aşkların karşısına niçin bunca engel çıkar? İki gönül birbirine bağlanıp da, onlara karşı çıkan olmadığı zaman, sevmek ne hoş şeydir!

SCAPIN Kendinizi kandırıyorsunuz; bir aşk, fazla sessiz sakın yaşanıyorsa, korkmak gerekir bundan. İnişi, yokuşu olmayan bir mutluluk insanı sıkır. Hayatta bazen

inip, bazen çıkmalıdır insan. Üstelik insanın önüne çıkan engeller, onu daha da hırslandırır, onları aşınca yaşanacak zevkler de katlanır.

ZERBINETTE Scapin, Tanrı aşkına, şu hikâyeyi bize de anlatsana; hani şu cimri bunaktan para yürütmek için çevirdiğin dolapların hikâyesini, duyduğumuza göre pek bir eğlenceliymiş.

SCAPIN İşte Silvestre de burada, o da en az benim kadar anlatır size bu hikâyeyi. Benim şimdi almam gereken bir intikam var; bu işin de üstesinden gelip, zevkini çıkar-mam için şimdi kafamı biraz yormam lazım.

SILVESTRE Şimdi her şey yolunda iken, ne diye başını derde sokmak istiyorsun?

SCAPIN Tehlikeli işlere atılmak hoşuma gidiyor işte.

SILVESTRE Sana deminden beri söylüyorum, gel beni dinle, vazgeç bu işten.

SCAPIN Öyle söylüyorsun ama ben yine kendi kafama uya-cağım.

SILVESTRE Bunun nesinden keyif alacaksın?

SCAPIN Bunun nesi sana batıyor?

SILVESTRE Ben sana olacakları söylüyorum, kendini boş yere tehlikeye atıp, sırtına bir düzine değnek yiyeceksin.

SCAPIN Yok canım! Hem sırt benim sırtım, senin değil ya.

SILVESTRE Orası öyle, sırtının sahibi sensin tabii, canın nasıl istiyorsa öyle kullan.

SCAPIN Bunun gibi ufak engeller asla yıldırmamıştır beni. Üstelik öyle her işin başını, sonunu düşünüp, hiçbir işe elini sürmeyen ödleklere de oldum olası nefret ederim.

ZERBINETTE Senin yardımlarına ihtiyacımız olacak.

SCAPIN Siz gidin, ben birazdan size katılırım. Beni kendi tuzağıma düşürmenin, bütün gizlimi saklımı meydana çıkarmanın cezasız kalmayacağını herkese göstereceğim.

SAHNE 2

GERONTE Ne var ne yok Scapin, oğlumun işi nasıl gidiyor?

SCAPIN Efendim, oğlunuz şu an emin bir yerde. Ama asıl felaket sizin başınızda dolanıyor, keşke şimdi burada olacağınıza, evinizde oturuyor olsaydınız.

GERONTE Neden ki?

SCAPIN Şu anda her yerde sizi arıyorlar, bir bulurlarsa öldürecekler.

GERONTE Beni mi?

SCAPIN Evet.

GERONTE Kim arıyor peki?

SCAPIN Şu Octave'ın evlendiği kızın abisi. Kız kardeşinin yerine kendi kızınızı koyamaya çalıştığını sanıyor; işte o yüzden kız kardeşinin evliliğini bozmaya çalışıyormuşsunuz. İşin böyle olduğuna inanıp, hıncını sizden çıkarmaya karar vermiş; ancak sizi ortadan kaldırırsa, namusu temizlenirmiş. Bütün arkadaşları, hepsinin elinde birer kılıç, köşe bucak sizi arıyorlar, önlerine çıkana sizi soruyorlar. Ben bile gördüm birkaçını; yoldan geçen birkaç adamı yakalamışlar, sorguya çekiyorlardı. Ayrıca evinize giden bütün yolları da zapt etmişler. Hani eve gitmeye kalksanız, bir adım soluna, bir adım sağına yaklaşsanız, ellerine düşeceksiniz.

GERONTE Scapin'ciğim, ne edeceğim ben şimdi?

SCAPIN Bilmem ki efendim, ben böyle zorlu iş görmedim doğrusu. Sizi düşündükçe benim bile elim ayağım titremeye başlıyor, hem... Durun bakalım.

(Geri döner, kimsenin olmadığından emin olmak istiyormuş gibi sahnenin en ucuna kadar gidip, bakınır)

GERONTE *(Titreyerek)* Ne oldu?

SCAPIN *(Geri döner)* Yok, yok, bir şey yokmuş.

GERONTE Beni bu dertten kurtaracak bir çare gelmiyor mu aklına?

SCAPIN Kafamda bir tane var aslında ama işin ucunda temiz bir dayak yemek da var hani.

GERONTE Ah! Scapin, bir uşak olarak sadakatini göster, beni yalnız bırakma, yalvarıyorum sana.

SCAPIN Keşke elimden bir şey gelse. Size yardım edememek nasıl canımı sıkıyor bir bilseniz.

GERONTE Sana söz veriyorum, karşılıksız bırakmam seni. Şimdiden söylüyorum, şu üzerimdeki senindir, biraz daha eskisin.

SCAPIN Durun. Aklıma sizi kurtaracak bir çare geldi. Önce şu çuvalın içine gireceksiniz, sonra...

GERONTE *(Scapin'in birini gördüğünü sanarak)* Ah!

SCAPIN Yok, yok, yok, kimsecikler yok. Dediğim gibi, önce şu çuvalın içine gireceksiniz, sonra da ne olursa olsun, hiç sesinizi çıkarmayacaksınız. Ben de, sanki bir şeyler taşıyormuş gibi, sizi sırtıma alacağım ve düşmanlarınızın ruhu bile duymadan, sizi eve sokacağım. Bir kere içeri girdik miydi gerisi kolay; içeri giremesinler diye kapının arkasına ne bulursak koyarız, sonra da yardım isteriz.

GERONTE İyi bir fikir gibi.

SCAPIN En iyisi. Göreceksiniz. *(Kendi kendine)* Çevirdiğin dolapların cezasını çekeceksin.

GERONTE Bir şey mi dedin?

SCAPIN Dedim ki düşmanlarınız fena faka basacaklar. Şimdi iyice dibine girin çuvalın, sakın göstereyim demeyin kendinizi; kıpırdamaya da kalkmayın, yoksa başımız belaya girer.

GERONTE Orasını ben hallederim. Bir güzel...

SCAPIN Saklanın hemen; haydutlardan biri geliyor. *(Sesi-*

ni değiştirerek) "Bu nasıl iş böyle? Şu G ron-te'u geberte-meyecek miyim yani; nerede olduğunu söyleyecek bir hayırsever yok mu?" (*Kendi sesiyle, G ron-te'a*) Kıpırda-mayın. (*Yine sesini değiştirerek*) Elbet bulacağım; yerin dibine girse peşini bırakmam" (*Kendi sesiyle, G ron-te'a*) Sakın g r nmeyin. (*Bir kendi sesiyle, bir haydut sesini taklit ederek konuşur*) "Hey,  uvallı!" Efendim. "G ron-te'un nerede olduğunu söyle, benden sana bir altın." Senyör G ron-te'u mu soruyorsunuz? "Oyle dedik ya, onu arıyorum işte." Peki ne için sormuştunuz kendisini? "Ne için mi?" Evet. "O herifi sopalaya sopalaya geberte-ceğim de." Oh! Efendim, oyle adamlara sopa atılır mı hiç? Bunlara layık bir adam değildir o. "Kim, o G ron-te namussuzu mu, o alçak mı, o it mi layık değilmiş?" Sen-y r G ron-te, efendim, ne bir alçaktır, ne namussuzdur, ne namerttir, ne de bir ittir; onun hakkında daha düzgün konuşmanızı rica edeceğim. "Ne diyorsun lan sen? Sen kim oluyorsun da benimle böyle konuşuyorsun baka-yım?" Ben görevimi yapıyorum, haksız yere hakaret edi-len bir adamı savunuyorum. "Yoksa sen şu G ron-te'un arkadaşı falan mısın?" Evet efendim, oyleyim. "Bak sen! Arkadaşısın demek, yaktım  ıranı!" (* uvala birkaç kez vurur*) "Al bakalım. Madem oyle, onun yerine sen ye so-paları." Ah, ah, ah, ah! Efendim! Ah, ah! Etmeyin. Ah! Yeter, ah, ah, ah! "Defol şimdi, al şu çuvalını da git, gözüm görmesin bir daha seni." Ah! Cehennemde yanasın Gaskonyalı. Ah!

(*Sırtına vurulmuş gibi inler*)

GERONTE (*Başını çuvaldan çıkartır*) Ah! Scapin, daha faz-la dayanamayacağım!

SCAPIN Ah! Efendim, halim harap, omuzlarımın acısından asıl ben duramıyorum.

GERONTE Sana ne oldu ki? Bütün sopayı ben yedim.

SCAPIN Hiç olur mu, Efendim, bütün huncunu benim sırtım-dan çıkardı.

GERONTE Sen neden bahsediyorsun? Her sopanın acısını tek tek sırtımda hissettim, yetmezmiş gibi hâlâ hissediyorum.

SCAPIN Yok efendim, size sopanın ucu gelmiştir olsa olsa.

GERONTE Beni kurtarmak için biraz öteye iteydin bari...

SCAPIN (*Kafasını tekrar çuvala sokar*) Saklanın. Yabancıya benzer biri daha geliyor. (*Gaskonyalı taklidinden de fark-lı bir sesle konuşur*) "Kayboldu gitti! Sabahtan beri koş-turup duruyorum şu G ron-te denen herifi bulayım diye, ama nerede?" İyice saklanın. "Efendi, söylesene, şu ara-yıp durduğum G ron-te nerededir, sen biliyor musun?" Hayır efendim, G ron-te'un nerede olduğunu bilmiyorum. "Bak doğru söyle, fazla bir şey yapmayacağım, sır-tına bir düzine sopa indirip, göğsüne de  c dört kere kil-cımı sokup çıkaracağım alt tarafı." Sizi temin ederim efendim, nerede olduğunu bilmiyorum. "Sanki şu  u-valın içinde bir şeyler kımıldadı gibi." Anlayamadım efendim. "Bunun içinde kesin bir şeyler var." Hiçbir şey yok efendim. "Madem oyle şuna bir kılıcımı saplayım da g -relim." Olmaz efendim! İşinize gidin lütfen. "Göster ba-kayım ne varmuş içinde." Size ne efendim? "Ne demek siz ne?" Sizin ne taşıdığımı öğrenmekten başka işiniz gücünüz yok mu? "Görmek istiyorum dedim, fazla uzatma." Yok oyle şey. "Yok demek?" Oyle. "şu sopayı sırtında kırayım da g r bakalım." Yapın da görelim. "Vay vay! Sen görürsün şimdi!" Ay, ay, ay, ay, Efendim, ay, ay, ay, ay. "Bu sana ders olsun, adam gibi konuşma-sını  ğrenmişsindir şimdi!" Ah! Lanet olsun senin gibi adama! Ah!

GERONTE (*Kafasını çuvaldan çıkarır*) Ah! Ben bittim!

SCAPIN Ah! Ben  ld m!

GERONTE Ne diye benim sırtıma vurup duruyor bunlar?
 SCAPIN (*Başını tekrar çuvala sokarak*) Saklanın, yarım düzine asker, hepsi buraya geliyor. (*Bir sürü farklı insan sesini taklit ederek*) "Haydi, arayın etrafı, şu Géronte'u bulmadan dönmek yok. Bakmadık yer bırakmayın. Her köşe bucağı arayın. Bakılmadık tek yer kalmayacak. Şimdi nereden gidiyoruz? Dönelim buradan. Yok, yok, şuradan gidelim. Sola dönelim. Bence sağa. Sen beni dinle. Haydi buradan." İyi saklanın. "Vay! Arkadaşlar, uşağını buldum. Öt bakalım ufaklık, efendin nerede bize söyleyeceksin." Aman! Beyler, bana dokunmayın. "Haydi dedik, söyle nerede bu herif. Konuş. Çabuk. Acelemiz var. Konuşsana." Aman! Beyler, yapmayın lütfen. (*Géronte kafasını yavaşça çuvaldan çıkarır ve Scapin'in çevirdiği dolabı fark eder*) "Eğer efendinin nerede olduğunu söylemezsen, bayılıta kadar seni sopalarız, bilmiş ol." Efendimi ele vereceğime, varsın bütün acılar toplanıp gelsin. "Dövülmedik yerini bırakmayacağız." Ne yaparsanız yapın. "Sen şimdi dayağı hak ettin." Efendime ihanet etmeyeceğim! "Demek öyle! Onun yerine sen sopa istiyorsun demek? Al bakalım..." Oh!
 (*Tam çuvala vuracakken, Géronte çuvaldan çıkar ve Scapin hemen kaçırır*)
 GERONTE⁵ Ah, namussuz! Ah, kalleş! Ah, alçak! Beni arkamdan vurdun demek?

SAHNE 3

ZERBINETTE (*Gülerek, Géronte'un geldiğini görmeden*) Hah, ha, ha, biraz hava almazsam öleceğim.
 GERONTE (*Kendi kendine, Zerbinette'i görmeden*) Yemin ediyorum, bunu pahalıya ödeyeceksin.

ZERBINETTE Hah! Ha, ha, ha, ne komik hikâyeydi öyle!
 Bizim bunak da amma enayiymiş!
 GERONTE Bunda gülünecek ne var, sizin başka gülecek şeyiniz yok mu?
 ZERBINETTE Nasıl? Ne demek istediniz efendim?
 GERONTE Benimle böyle alay etmemelisiniz diyorum.
 ZERBINETTE Sizinle mi?
 GERONTE Evet ya.
 ZERBINETTE Ama nasıl? Sizinle alay eden biri mi oldu?
 GERONTE Madem öyle ne diye burnumun dibinde gültüp duruyorsunuz?
 ZERBINETTE İyi ama bunun sizinle bir ilgisi yok ki; az önce dinlediğim bir hikâyeye gülüyordum, hatta bu güne kadar duyduklarımın en komiğiydi doğrusu. Belki işin içinde kendim de olduğum için bu kadar komik geliyordur ama babasından para koparmaya çalışan bir oğlun oynadığı oyunları bir duysanız, siz de yerlere yatardınız.
 GERONTE Bir oğlun, babasından para koparmak için oynadığı oyunlar mı?
 ZERBINETTE Evet. Beni biraz daha sıkıştırırsanız, anlatacağım aslında. Bu da benim huyum işte, bildiğim hikâyeleri birilerine anlatmadan duramam.
 GERONTE Şu hikâyeyi bana da anlatır mısınız lütfen?
 ZERBINETTE Elbette anlatırım. Hem size anlatsam ne kaybederim ki? Nasıl olsa, uzun süre saklı kalacak bir hikâyeye değil bu. Kadere karşı çıkılmıyor işte, ben de zamanında çingenelerin eline düşmüşüm bir kere. Onların yanında, o diyar senin, bu diyar benim dolaşıp durdum, en sonunda da, artık kader yüzüme mi güldü nedir, yolumuz buraya düştü. Bu kente gelir gelmez, genç bir adam beni gördü ve o an bana vuruldu. O gün bu gündür de peşimden ayrılmaz oldu. İşin başında tüm delikanlılar gibi, çenesini çalıştırıp durdu, sandı ki ağzın iyi

laf yaptı mı, her şey olup bitiyor. Ama bu hatasından çabuk dönecek kadar yürekli çıktı bizimki. Derdini beni ellerinde tutan adamlara anlattı, onlar da biraz para getirirse, beni verebileceklerini söylediler. Ama işin kötüsü bizimki de şu ana kuzusu olanlardan, babasının parasına mahkûm olanlardan çıktı. Anlayacağınız, bizimkinde para pek bulunmuyor; üstelik öyle bir babası var ki, para içinde yüzüyor ama cimrinin en önde gidene, dünyadaki en aksi adam. Durun bakayım. Adını da hatırlayacağım sanki? Dilimin ucunda! Biraz yardım etsenize canım. Adam bu kentte cimriliğiyle ün salmış, siz hiç duymadınız mı öyle birini?

GERONTE Hayır.

ZERBINETTE Adının sonu ron gibi bir şeydi... ronte. Or... Oronte. Yok, yok. Ge ile başlıyordu sanki, Géronte; evet, evet, Géronte; işte buydu bizim cimrinin adı. Neyse, biz hikâyemize dönelim, bizim çingeneler bugün buradan ayrılmaya karar verdiler, bizimki de parayı bugün bulmak zorunda kaldı; bir uşağın yardımıyla babasından parayı yürütemeseydi, yüzümü bir daha zor görürdü. Uşağın adını sorarsanız, hemen söylerim: Scapin. Eşi benzeri yok bu adamın, marifetlerini öve öve bitiremem doğrusu.

GERONTE (*Kendi kendine*) Ah! Seni namussuz!

ZERBINETTE Durun size enayiden para koparmak için çevirdiği dolabı da anlatayım. Ha, ha, ha, ha. Aklıma geldikçe, gülmeden edemiyorum. Ha, ha, ha. Bizimki gidiyor şu cimriyi buluyor, ha, ha, ha; ona diyor ki oğluyla limanda yürüyorlarmış da, hi, hi, hi, Doğu'dan gelen bir gemi görmüşler de, bir adam onları içeri davet etmiş; genç bir Doğuluymuş bu adam; onlara bir ziyafet çekmiş, hah, ha; sonra da bizimkiler yemeklerini yerken, bir de bakmışlar gemi denizde ilerliyor; sonra da adam, bi-

zim uşağı geri göndermiş ki, gitsin bizim cimriyi bulsun, ona oğlunu Cezayir'e kaçırdıklarını, eğer beş yüz ekü vermezse, oğlunu bir daha göremeyeceğini söylesin. Ha, ha, ha. Bizim cimriyi bir telaş sarmış ki sormayın. Başlamış oğluna duyduğu sevgiyle, parası arasında gidip gelmelere. Bu adam, cebinden beş yüz ekü çıkacağına, beş yüz kere sopa yemeye razı olur. Ha, ha, ha. Bir yanda cebinden uçacak paraların derdi, bir yanda oğlunu kaybetmenin acısı, bizimki başlamış saçma sapan bahaneler uydurmaya. Ha, ha, ha. Yok neymiş, geminin peşine adaleti takacakmış. Ha, ha, ha. Uşağa demiş ki, sen git adama söyle, bizim oğlanın yerine seni alsın, ben parayı bulunca seni geri alırım. Ha, ha, ha. O da tutmayınca, üç, beş tane eski giysisini beş yüz eküye sattırmaya kalkmış, hepsi tutsa tutsa otuz frank anca tutar. Ha, ha, ha. Bizim cimri ortaya ne fikir atsa, uşak onun bir işe yaramayacağını söyleyip durmuş; bizim cimri de her fikrinin suya düşmesinden sonra, "Ne diye bindi o gemiye sanki?" diye sorup duruyormuş. "Ah! Lanet olasıca gemi! Cehennemde yansın!" deyip durmuş. Neyse, en sonunda, ağlayıp, sızlandıktan sonra... Ama galiba hikâyem sizin pek hoşunuza gitmedi, hiç gülmüyorsunuz. Bir şey mi oldu?

GERONTE Ne olduğunu söyleyeyim sana, bu bahsettiğin delikanlı düzenbazın, alçağın biridir ve babasının, tüm bu yaptıklarının hesabını soracağını adım gibi biliyorum. Çingene kızına gelince, o da şımarığın, saygısızın tekiymiş ki şerefiyle yaşayan bir adam hakkında demediğini bırakmadı. Ama siz merak etmeyin, o şerefli adam, o kıza da, aile çocuklarını baştan çıkarmanın cezasının ne olduğunu öğretecektir. O vicdansız uşağın yeri ise apayrı; hiç şüphem yok, şu sizin Géronte, onu yarına kalmaz darağacına gönderir.

SAHNE 4

SILVESTRE Öyle hemen nereye kaçıyorsunuz? Hem o konuştuğunuz adamın, sevgilinizin babası olduğunu biliyor muydunuz siz?

ZERBINETTE Ben de bundan korkuyordum; üstelik boşboğazlık edip, adamı karşıma geçirdim, kendi başından geçen hikâyeyi, kahkahalar ata ata kendisine anlattım.

SILVESTRE Kendi hikâyesini mi?

ZERBINETTE Evet. Hikâye öyle hoşuma gitti ki birilerine anlatmazsam çatlayacaktım. Neyse canım, ne olmuş yani? O düşünsün. Anlatsam ne olur, anlatmasam ne olur, bize göre hava hoş.

SILVESTRE Sizin kadar gevezesine de az rastlanır doğrusu. Çenenizi birazcık daha tutsaydınız ya; üstelik anlattıklarınızın zararı en çok size dokunacak sonunda.

ZERBINETTE Nasıl olsa birilerinden duymayacak mıydı sanki?

SAHNE 5

ARGANTE Hey! Silvestre!

SILVESTRE (*Zerbinette'e*) Siz eve dönün hemen. Efendim beni çağırıyor.

ARGANTE Hepiniz bir oldunuz demek, alçaklar, hepiniz bir oldunuz, Scapin, sen ve oğlum; hepiniz bir olup bana dolap çevirdiniz; peki benim bunu yutacağımı mı sandınız?

SILVESTRE Asla! Efendim, eğer Scapin size dolap çevirmeye kalktıysa, orasını bilemem, ama benim suçum yok, size yemin ederim böyle işlere asla bulaşmam ben.

ARGANTE Göreceğiz bakalım, namussuz, göreceğiz; bana kazık atmak ne demekmiş hepinize göstereceğim.

SAHNE 6

GERONTE Ah! Senyör Argante, başıma gelen felaketler öldürdü beni.

ARGANTE Siz bir de bana sorun, korkunç şeyler geldi başıma.

GERONTE O Scapin denen alçak bana oyun oynayıp, tam beş yüz ekü yürüttü benden.

ARGANTE O aynı Scapin alçağı bana da oyun oynadı, benden de iki yüz altın yürüttü.

GERONTE Ama benden beş yüz altın yürütmekle yetinmedi; bana öyle korkunç bir şekilde ihanet etti, söylemeye utanıyorum. Ama bakın görün, bunların hepsini ödeteceğim ona.

ARGANTE Bana oynadığı oyunun da cezasını vermeden peşini bırakmam.

GERONTE Öyle bir intikam alacağım ki ondan, bütün düzenbazlara ders olacak.

SILVESTRE (*Kendi kendine*) Tanrım, sana yalvarırım, bunların acısı benden çıkmasın!

GERONTE Ama durun daha bitmedi senyör Argante, hepsi bu değil başıma gelenlerin, felaketler yağmaya bir başladı mı ardı arkası kesilmiyor. Kızımın bugün burada olmasını bekliyordum, bütün gün bunun avuntusuyla ayakta durdum, ama az önce uşağımdan aldığım habere göre, bizimkiler Taranto'dan yola çıkalı çok uzun zaman olmuş; batan gemiye binmiş olmalılar diyorlar.

ARGANTE Sorması ayıp ama kızınızı yanınıza alıp getirmek varken, ne diye Taranto'da bıraktınız ki?

GERONTE Benim de kendime göre sebeplerim var elbet. Aile içindeki bazı durumlar, yaptığım ikinci evliliği gizli tutmak zorunda bıraktı beni. Ama şu işe bakın, kimleri görüyorum?

SAHNE 7

GERONTE Ah! İşte sevgili dadımız gelmiş!
 NERINE (*Dizlerine kapanarak*) Ah! Senyör Pandolphe, sizi gördüğüme...
 GERONTE Bana Géronte deyin, artık o ismi kullanmıyorum. Taranto'dayken aranızda bu isimle bulunmak zorundaydım ama artık buna gerek kalmadı.
 NERINE Lanet olsun o isme! Bu isim değişikliği yüzünden, sizi buluncaya kadar başımıza neler geldi, ne belalar atlattık bir bilseniz!
 GERONTE Kızım nerede peki, ve annesi?
 NERINE Kızınız, efendim, fazla uzakta değil. Ama onu görmeden önce, sizden özür dilemek istiyorum, sizin yokluğunuzda, ne yapacağımızı bilemedik, kimsesiz ortalarda kaldık, biz de sizin kızı evlendirdik.
 GERONTE Kızımı evlendirdiniz mi!
 NERINE Öyle oldu efendim.
 GERONTE Kimle peki?
 NERINE Genç bir delikanlıyla, ismi Octave, buralarda pek tanınan senyör Argante'in oğlu kendisi.
 GERONTE Aman Tanrım!
 ARGANTE Şu işe bakın!
 GERONTE Çabuk, haydi çabuk, kızım neredeyse bizi oraya götür hemen.
 NERINE Hemen şu ilerideki kapıyı çalmanız yeterli.
 GERONTE Siz önden gidin. Peşimden gelin senyör Argante, peşimden gelin.
 SILVESTRE (*Yalnız başına*) Alın size akıllara ziyan bir hikâye.

SAHNE 8

SCAPIN Anlat bakalım Silvestre! Bizimkilerden ne haber?
 SILVESTRE Sana iki haberim var. Birincisi, Octave'ın işi hal oldu. Bizim Hyacinte, senyör Géronte'un kızıymış meğer; babalarının kafaya koyup yapamadıklarını, kader yapıverdi anlayacağın. İkincisine gelince, bizim iki bunak seni bulurlarsa, bir kaşık suda boğuverecekler, özellikle de senyör Géronte.
 SCAPIN Geç bunları. Bana öfkelenen onca adam gördüm ben, hepsi de sinek gibi vızıldayıp gittiler.
 SILVESTRE Bana sorarsan sen gözünü dört aç; oğullar babalarıyla aralarını düzelterek gibiler; bir barışılırsa olan sana olur.
 SCAPIN Sen merak etme, ben onların havalalarını söndürmeyi bilirim...
 SILVESTRE Kaybol çabuk, işte geliyorlar.

SAHNE 9

GERONTE Haydi bakalım kızım, evimize gidelim. Bir de annenizi görebilseydim, keyfime diyecek yoktu doğrusu.
 ARGANTE İşte Octave geliyor, tam vaktinde.

SAHNE 10

ARGANTE Gelin oğlum, gelin şu mutlu evliliğinizin tadını beraber çıkartalım. Tanrı bize...
 OCTAVE (*Hyacinte'in orada olduğunu fark etmez*) Hayır baba, istediğiniz kadar evlenecek birini bulun, hiçbirini kabul etmeyeceğim. Artık maskeleri çıkarma zamanı geldi,

benim çoktan nişanlandığımı bildiğinizi boşuna saklamayın.

ARGANTE Evet ama bilmediğin...

OCTAVE Ben bilmem gereken ne varsa hepsini biliyorum.

ARGANTE Diyorum ki senyör Géronte'un kızı...

OCTAVE Senyör Géronte'un kızı umurumda bile değil.

GERONTE O kız...

OCTAVE Hayır efendim, özür dilerim fakat kararımdan dönmeyeceğim.

SILVESTRE Bir dinleseniz...

OCTAVE Hayır, sen de kapa çeneni, hiçbir şey duymak istemiyorum.

ARGANTE Karın...

OCTAVE Hayır dedim ya baba, hayır, sevgili Hyacinte'ime kavuşamazsam ölürüm daha iyi.

(Onun yanına gitmek için, bütün sahneyi baştan sona geçer)

Evet, ne yapsanız boş, işte benim ruhumun bağlandığı kız bu; onu hayatım boyunca seveceğim ve başka kadınların adını bile duymak istemiyorum.

ARGANTE İyi ya işte! Biz de sana onu verdik gitti. Ne laf anlamaz adammış, kendi burnunun dikine gidiyor da gidiyor!

HYACINTE Evet Octave, işte babama kavuştum, artık bütün dertler geride kaldı.

GERONTE Haydi bize gidelim; burada dikileceğimize, orada rahat rahat konuşuruz.

HYACINTE Ah! Babacığım, hemen yanımdaki bu sevgili dostumdan da beni ayırmayın lütfen, onu tanıyınca, kendisinin ne kadar iyi bir insan olduğunu siz de hemen anlayacaksınız.

GERONTE Demek kardeşinizi baştan çıkararak, suratıma karşı söylemediğini bırakmayan bir insanı evime davet et-

memi bekliyorsunuz benden?

ZERBINETTE Efendim, size bir özür borçluyum. Sizin kim olduğunuzu bilseydim, öyle konuşur muydum sanıyorsunuz? Ben sizi yalnız anlattıkları kadarıyla tanıyorum.

GERONTE Anlattıkları kadarıyla mı?

ZERBINETTE Babacığım, kardeşimin ona karşı duyduğu aşkın suçlanacak hiçbir yanı yok, benim namusumdan kuşku duymuyorsanız, onunkinden de duymayın lütfen.

GERONTE Aman ne güzel. Ben şimdi oğlumu bu kızla mı evlendireyim yani? Kimi kimsesi olmayan, fingirdek bir kızla mı?

SAHNE 11

LEANDRE Baba, kimin nesi olduğu, nerede doğduğu belli olmayan, parasız, pulsuz bir kıza gönlümü kaptırdığımı sanmayın sakın. Onu kendilerinden aldığım insanların söylediklerine göre, bu şehirde doğmuş ve çok önemli bir aileden geliyormuş. Onu ailesinden kaçırdıklarında daha dört yaşındaymış; bana bir de küçüklüğünden kalma bir bilezik verdiler, ailesini bulmamızda yardımcı dokunabilirmiş.

ARGANTE Aman Tanrım! Bu bileziği hatırlamaz mıyım? Bu benim kızım, söylediğiniz yaşta çalmışlardı onu benden.

GERONTE Sizin kızınız mı?

ARGANTE Evet, bu o, benim kızım, bir onun yüzüne bakın, bir benimkine, kanıt ortada.

HYACINTE Ah Tanrım! Ne inanılmaz bir olay!

SAHNE 12

CARLE Ah! Efendim, büyük bir talihsizlik geldi başımıza.
 GERONTE Ne oldu?
 CARLE Zavallı Scapin...
 GERONTE O alçağı bulursam darağacında sallandıracağım.
 CARLE Zahmet etmenize gerek kalmadı efendim. Yazık ki ne yazık! Bir binanın altından geçiyormuş, tam o sırada yukarıda çalışan bir işçinin çekici düşüp, tam da bizimkinin kafasına isabet etmiş, kafası yarılmış, beyni dışarı saçılmış. Ölmek üzere şimdi, ama sizi bulmam için yalvardı, ölmeden önce mutlaka sizinle son bir kez konuşmak istiyormuş.
 ARGANTE Nerede şimdi?
 CARLE İşte şurada.

SON SAHNE

SCAPIN (*Kafası yarılmış gibi sargılar içinde, iki adam tarafından taşınarak getirilir*) Ah, of, efendilerim, bakın şu halime... Ay, ah, ne hallere düştüm baksanıza. Ah. Ama canını yaktığım insanlar beni affetmeden öbür tarafa gitmek istemedim. Ay. İşte böyle efendilerim, son nefesimi vermeden önce, bütün yaptıklarımın dolay, hepinizden tüm kalbimle özür diliyorum, beni affedin, özellikle de siz senyör Argante ve senyör Géronte. Ah!
 ARGANTE Tamam, ben affettim; haydi, huzur içinde ölebilirsin.
 SCAPIN Efendim, en çok sizin canınızı yaktım, sırtınıza indirdiğim...
 GERONTE Tamam, tamam, nefesini yorma, ben de affettim.
 SCAPIN Ben nasıl oldu ettim size onları, onca sopayı sırtınıza...
 GERONTE Tamam dedik ya.
 SCAPIN Şimdi, şu ölüm döşeğinde, indirdiğim sopaların...
 GERONTE Tanrı aşkına! Kapasana çeneni artık.
 SCAPIN Nasıl oldu da içim acımadı o sopaları...
 GERONTE Kapa çeneni dedim, hepsini unuttum gitti işte.
 SCAPIN Şükürler olsun! Ne kadar büyüksünüz! Ama efendim, gerçekten yürekten mi söylüyorsunuz, indirdiğim onca sopa...
 GERONTE Aa! Evet dedik ya, evet. Bu konuda tek kelime daha edeyim deme. Ne yaptıysan affettim, o kadar.
 SCAPIN Ah! Efendim, sözleriniz sanki bana yeniden hayat verdi.
 GERONTE Yok öyle. Seni affediyorum ama ölmen şartıyla.
 SCAPIN Anlayamadım efendim?

GERONTE Dedim ki ölümden paçayı kurtarırsan, bütün sözlerimi geri alırım.

SCAPIN Aman, aman. İşte yine gözüm kararmaya başladı.

ARGANTE Senyör Géronte, mutluluğumuzun şerefine affedin, ne hali varsa görsün.

GERONTE Öyle olsun.

ARGANTE Haydi hep beraber yemek masasına, neşemize neşe katmaya.

SCAPIN Hani beni de masasın kenarına koyuverseniz de, ecelimi orada beklesem.⁶

SON

DİPNOTLAR:

1. Birinci ve ikinci sahnede, Silvestre uyuşuk bir tavırla, cebinden çıkardığı çekirdekleri çıtlamaktadır. Scapin ise, Octave konuşurken havada uçan bir sineği izlemekle meşguldür. Uşaklar olabildiğine umursamazca davranmaktadırlar, Octave ise tam terine son derece telaşlıdır.

2. Scapin, bu bölümde isteklerini sıralarken elini yavaş yavaş yere doğru indirir.

3. Scapin'in bu uzun tiradı Argante'ı sersemletir; üzerine bir çığ gibi gelen bu bilmediği teknik terimlerin ardından fikrinden çark eder.

4. Octave ve Léandre tam çıkacaklarken, Scapin koşarak onların önüne geçer ve bağırır: "Arkaya geçin, arkaya, önce düzenbazlar!"

5. Çuvalın içinden yavaş yavaş kafasını çıkaran Géronte, bir an ne olup bittiğini anlamadan kalakalır. Ayaklarını çıkartmadığı için, yerde sürüklenerek, kaçan Scapin'in peşinden gitmeye çalışır. Çuvaldan kurtulmak için yerlerde yuvarlanırken, Zerbinette ortaya çıkar ve bütün gücüyle kahkahayı patlatır.

6. Oyunun sonunda, Scapin ayağa fırlar, bandajlarını çıkarır ve taşıyıcılar onu omuzlarına alarak sahnenin önüne getirirler ve oyuncular selam verirler.